

פרשת קורח

שיעורים על פרשת השבוע שזכינו לשמוע מפי כ"ק מרן רבינו שליט"א במשך השנים

תשפ"א

יו"ל ע"י המכון להוצאת דברי רבוה"ק מספינקא
הרה"ח ר' נפתלי בינג הי"ו

[שפת אמת תרל"א] "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם, ונלמד מקרח שנתקנא כי מי שדבוק בפנימיות החיות ממילא יש לו דביקות לכלל ישראל כי בשורש מיוחדים כל בני ישראל".

השפת אמת בא לבאר מהו לשון 'מוציאין את האדם מן העולם', על פי דרכו. עולם - לשון של נעלם. התפקיד של האדם בעולם הוא למצוא את הרבש"ע בכל דבר. וזה הפשט גם 'איזהו חכם הרואה את הנולד' שרואה כל דבר מאיפה הוא נולד ומה השורש שלו. ולפי זה כשחיים כך אין קנאה כי האדם חי שאף אחד לא יכול לקחת לו כלום, כי גם מה שיש לו הוא לא שלו כי הכל מאת ה' לפי התיקון של כל אחד ואחד.

נקודת הקנאה היא בעצם הנותנת לאדם את הדלק ואת הכוחות להתחבר לקב"ה, אך לאדם יש את הבחירה האם להפנות את זה לאפיק החיובי או להגיע משם לרציחה ושנאת השני. ולמשל בדלק, מצד אחד אפשר לשים במנוע ולעשות איתו דברים חיוביים, אך לחילופין אפשר לשרוף איתו ולהרוס דברים. ובכן, מי שמשתמש בכח הקנאה לדברים שליליים הוא זה שיוצא מן העולם כי יוצא הוא מהגדר והמטרה של העולם. כי מטרת העולם היא למצוא את הנעלם שהוא הקב"ה ולהתחבר אליו ע"י הכוחות שנתן לנו ולא משנה שזה כרגע כח של קנאה משום שאם אנו מפנים את זה לאפיק החיובי אזי אנו עושים את רצון הבורא ית'. ומנגד מי שלא מוצא את הנעלם אלא גורם הסתר ופירוד יותר גדולים גורם בכך לקיום המאמר הקנאה... מוציאין את האדם מן העולם.

הקב"ה ברא את העולם עם דרגות. ישנם כהן לוי ישראל וכו'. בשם ר' חיים ויטאל מבארים כי האדם צריך לעבור כמה גלגולים, ובגלגוליו פעם הוא כהן פעם לוי ופעם ישראל, ואי אפשר בכל פעם להיות אותו הדבר. וכל סיבת הענין היא, כדי שהאדם יתן את ההסכמה וההכנעה שכעת הקב"ה החליט שהוא יהיה ישראל וחברו יהיה כהן. וכמו כן בכל דבר שיש לאדם, הכל כדי שיתן הכנעה לרצון ה'. הקב"ה ברא דרגות כפי שאנו מוצאים בתורה הק' 'רגלי העדה' 'עיני העדה' ו'ראשי העדה', כדי שניכנע אחד לשני. אך קרח אמר 'כי כל העדה כולם קדושים'... ורצה לבטל את הדרגות, וביטול הדרגות קשור לימות המשיח ולחיי העולם הבא שם אין ביטול ואין דרגות.

סופר בגמ' על הכהן גדול שהיה נכנס לפני ולפנים, ובצאתו בשלום מן הקודש היו כל העם מלויים אותו בשמחה... אך מנגד כל זמן שהיה בפנים היו כל העם ואף הגדולים שבהם כשמעיה ואבטליון עומדים בחוץ ומקוים שיצא. אך יש לבאר היטב לפי דברינו כי כשהיו שמעיה ואבטליון מחכים יחד עם כולם בחוץ היתה מחשבתם בביטול גמור לרצון ה' שהם אלו שיחכו בחוץ והכהן גדול יהיה זה שבחר בו ה' שיהיה בפנים בקודש. ובביטול זה היו גורמים לאיחוד בכל כלל ישראל וע"י עבודתם באמת היה זוכה לעשות את עבודתו כראוי ולצאת בשלום! כך מבאר המגיד ממעזריטש זי"ע, זה היה כל הכח של הכהן גדול להכנס לשלום ולצאת בשלום מן הקודש, רק בזכות אלו הצדיקים שעמדו מבחוץ ונתנו את ההכנעה, ולא חשבו למה אני לא זכיתי להיות בקדש הקדשים והוא כן, אלא נתנו את ההכנעה שזהו רצון ה' שהיום הוא כאן ולמחר היכן שהקב"ה ישים אותי שם טוב לי!

זה הפשט 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם', כפי שביארנו כי הקב"ה ברא סדר ודרגות בעולם ומי שלא הולך בסדר הזה מוציא את עצמו מן העולם.

"וז"ש בגמ' בשבת בגר שאמר גירני כל זמן שאעמוד על רגל אחד אלמוד כל התורה... ואמר לו הלל ואהבת לרעך עיקר התורה ואידך פירושא זיל גמור... כי כלל התורה להיות האדם דבוק בחיות הפנימית והיא התורה...

כי כל הנבראים מאותיות התורה, כמ"ש באורייתא ברא קוב"ה עלמא. וכן שמעתי מאא"ז מו"ר זצלה"ה על פסוק פקוד יפקוד אלקים אתכם והעליתם את עצמותי מזה אתכם, כי להיות דבוק בפנימיות הוא בחינת יוסף שומר הברית והיפוך כתיב רקב עצמות קנאה".

עוד מבאר השפת אמת, כי כשיש התרחקות יכול להיות ביטול. הקב"ה נתן לאדם את הכוחות לבטל את עצמו כלפי השני, וזהו תיקון העולם שאנו מאמינים שכל אחד צריך להיות במקומו, ואין מלכות נוגעת בחברתה.

לל אמר לגר שרצה ללמוד כל התורה כולה על רגל אחת את הפסוק 'ואהבת לרעך כמוך'. וזה מה שביארנו כי ההכנעה שאחד נותן לשני זהו קיום התורה. יוסף היה צדיק, וצדיק כידוע הוא לשון מקשר, שמקשר כל דבר לה'.

כתוב על יוסף 'ויהי איש מצליח' מבאר הדגל מחנה אפרים, מצליח הוא לשון לצלוח – לעבור, וכמו שאומרים לצלוח את הים לבקוע. ובאמת יש לבאר מה נתן ליוסף את הכוחות להיות איש מצליח וצדיק? כיון שבכל דבר ראה את חיות ה' ולא נתן לעצמו להיכנע לטבע. וכפי שראינו אצל אחי יוסף שנכשלו בו במחשבה דיבור ומעשה כמובא בספרים לפי סדר הפסוקים, 'ויתנכלו אותו' במחשבה. 'ויאמרו איש אל אחיו... ועתה לכו ונהרגו', בדיבור. 'ויקחהו וישליכו אותו הבורה' במעשה. אך יוסף השיב להם במטבע אחרת לגמרי – במטבע האחדות. כי הלך לדרוש בשלומם ובשלום הצאן. ואף כשהגיעו למצרים לאחר שמכרוהו לעולם לא נטר להם איבה אלא חי שהכל מאת ה'.

דרך זו החזיקה אותו בכל המצבים, וזה נתן לו את הכוחות גם בניסיון של אשת פוטיפר שאז הגיע לבחינה השלימה של יוסף צדיק יסוד עולם.

מבאר השפת אמת בשם זקנו, כי יוסף גילה לעם ישראל את הסוד כיצד אפשר תמיד לצאת מבחינת מצרים עד עצם היום הזה. ואמר להם אם רצונכם לצאת ממצרים 'ואלקים פקוד יפקוד אתכם', אם בכל מצב של אלוקים שהוא בחינת צמצום וטבע תפקחו את העיניים לראות שזה מאת ה' אז 'והעליתם את עצמותי' את ה'עצמות' של הבחינה שלי יוסף איש מצליח תעלו אתכם כך תוכלו לצאת ממצרים. כי כשאדם חי ומתעלה מעל הטבע נותנים לו גם שמירה מן השמים מעל לדרך הטבע...

"כי השורש הוא נקודה מהשי"ת למעלה מהזמן, וז"ש שילמוד כל התורה... רגל אחד. והוא להמשיך בחינת אחדות וחיבור גם להרגילות. והשיבו ע"י אהבת ישראל כנ"ל. ולהיפוך קנאה מוציאת את האדם מן העולם פי' שלא יוכל להתקיים בתוך ההעלם שהעצה רק להתדבק בנקודה הנעלמת שבועה"ז נסתרת כנ"ל".

מבאר השפ"א כי בשורש הכל משתלשל מאותה הנקודה. רק שזה משתלשל לעולמות ומתפצל לכל מיני בחינות של מועדים או שבתות או כהן לוי ישראל וכו'. וזה מה ששאל הגר שרצה להכניס את התורה על רגל אחת כלומר לרגילות של מעברי החיים ולא רק מתי שעוסק בלימוד התורה וזה מה שענה לו הלל כי באמת כן הוא כי בכל פעם שנותן הכנעה לשני הרי זה 'ואהבת לרעך כמוך' וזה רצון ה', לקיים את התורה בכל זמן.

וכבר ידוע מה שאומרים בשם הבעש"ט הק' שאין זה משנה אם לומדים המחליף פרה בחמור או מקיימים את זה בפועל – העיקר הוא שנותנים את הנקודה של ההכנעה לרצון ה', כי יתכן שאדם ילמד 'מחליף פרה בחמור' ולא יתן שם נקודת דביקות והכנעה ואין הוא עושה את המטרה שלו. ואחר שיעסוק בפרקמטיא ויתן שם הכנעה שה' מכווין אותו והוא עושה את רצון ה'.

*

מחלוקת לשם שמים...

"איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זוהי מחלוקת בית שמאי ובית הלל, ואיזו היא מח' שאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו".

מבאר השפת אמת ז"ע כי בעצם היה צריך להיות כתוב איזו היא מחלוקת שאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח ומשה, ומדוע כתוב קרח וכל עדתו? אלא הביאור הוא כי כל מחלוקת היא בין שני צדדים משא"כ משה רבינו כלל לא השתתף במחלוקת זו... ועוד כי קרח וכל עדתו בינם לבין עצמם היתה ביניהם מחלוקת ללא כל קשר למשה רבינו, ועל כן קרויה מחלוקת זו מחלוקת קרח וכל עדתו.

אך יש להבין הלא ידוע מה שאמרו חז"ל אלו ואלו דברי אלוקים חיים, ולכאורה כיצד יתכן שני סברות הפוכות זו מזו ושניהם יכולות להיות במציאות אחת? הפרי הארץ ז"ע מבאר זאת עפ"י הקדמה. אנו אומרים שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד. בכל השמות הק' מוצאים רק את השם 'אלקים' בו אנו עושים השתייכות למציאות שלנו – אלקינו! וידוע כי אלקים בגי' 'הטבע' וזאת כי הקב"ה ברא את העולם ובלשונו של השפת אמת עולם לשון נעלם,

2

לתגובות והצטרפות:

spinkarebbe@gmail.com

בהשתלשלות של יצירת יש מאין, אך עדיין יש קשר וחיבור בין כל העולמות כמובא בספרים הק'. אך כמה שיותר רחוק מן תחילת ההווה והוא בעולם שלנו נדמה הוא כאילו אין קשר ח"ו והעולם הוא ממש נעלם ומופרד ואין קשר בין דברים. אמנם תפקיד האדם הוא לקשר בין הדברים וממילא זוכים ל'אלקים' שאנו על ידי העבודה שלנו הופכים זאת לאלוקינו. כי מאחר ונעשה רצונו יש לנו שייכות ממשית אליו ית'.

עוד ידוע כי כשמישהו פוגע בשני זה מחליש אותו פיזית. וזאת מפני שהישות של האדם נפגעת. אך מי שחי בביטול ישותו ובהכנעה, פחות נפגע. ולכן מובא שמיתת צדיקים דומה היא להוצאת שיערה מכוס חלב, מכיון שכ"כ מבטלים את הישות שלהם עד שעושים הפשטה לכל דבר ומגלים שם את רצון ה' ממילא כשיוצאים מן העולם לא מרגישים זאת כי כבר הם מורגלים בניתוק הגשמיות מן הגוף והתגברות הרוח על החומר.

מבאר הפרי הארץ, שבכדי לחיות בדביקות הבורא צריך לעבור 'בדקא דמיתא' ואלו הן הייסורים של הגברת האין על היש. ואמנם ישנו אדם שבתוקף השתלשלות נשמתו הוא מגיע בבחינת חסד ורחמים, אמנם אחר מגיע עם נשמה שתיקונה הוא במידת הגבורה, אך כל זה הוא בהשתלשלות כי במקור הכל אחד.

כעת יובן למה אין סתירה בין ב"ש לב"ה, מכיון שב"ש הם בחינת אחת וב"ה בחינה אחרת ואלו ואלו במקורם דברי אלוקים חיים. כי מכיון שכל המטרה היא לברר ההלכה ולגלות את החיות והאין שבתורה על כן יש למחלוקת זו קיום, על אף שנדמה שאין הכרעה. כי אדרבה, הכרעה זו עולה לכאן ולכאן כל אחד לפי תיקונו.

משא"כ במחלוקת שכל מטרתה היא היפך סדר העולם וצמצום יותר של חיות ה', זוהי מח' קרח וכל עדתו שסופה מי ישורנו. וכפי שסיפרו פעם מר' אשר זי"ע שיעץ למישהו בענין מחלוקת, ואמר לו: אם יש לך ברירה לשכב על כביש בו דוהרת משאית לכיוונך או להיות מונח במחלוקת האפשרות הראשונה עדיפה – והטעם הוא משום שלמשאית יש בלמים ויש סיכוי שהיא תעצור לפני שתגיע אליך, אולם במחלוקת אין מעצורים ואם נכנסים לתוכה לעולם לא יודעים היכן זה יגמר...

*

'להתבונן מהצד'

"ויקח קרח... וברש"י ז"ל, 'ויקח קרח – לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה'. ויש להבין מה בא רש"י הק' ללמדנו?

בתרגום ויקח קרח 'ואיתפליג קרח'. איתפליג ביאורו – נחלק! יש ללמוד מכאן שכשאדם ניגש לעשות מחלוקת עם השני, תחילה יש בו מחלוקת בינו לבין עצמו... ובאמת, האדם מורכב מגוף ונפש ועל כן כל הזמן הוא נמצא במחלוקת עם עצמו מי יגבר על מי, חלק הגוף או חלק הנפש. ואדם לא יכול לשבת באפס מעשה אלא מוכרח לצדד באחד הצדדים כיון שסוף כל סוף מדובר בו עצמו. א"כ כיצד יידע האדם באיזה צד לבחור? מגלים לנו חז"ל, 'רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות'. בתורה ובמצוות אין שני צדדים, ואם אדם נצמד לתורה הק' הוא מקבל בהירות כיצד לצדד את עצמו לצד הנכון.

בזוהר הק' בפר' בלק מביא כמה מאמרים ששמעו מהינוקא ונצטט אחד מהם: [הזהר מובא כאן לאחר תרגום]: החכם עיניו בראשו, ולכאורה כל אדם עיניו בראשו וכי היכן הם, בידיו או בגופו? אלא ישנה משנה לא ילך אדם ד' אמות ללא כיסוי בראשו, משום שהשכינה שורה בראשו. א"כ החכם הוא זה שמתבונן במעשיו ורואה שמעשיו ומחשבותיו אין הם מגיעים ממנו אלא משמים וזה גורם לו לכסות את ראשו כדי לזכור זאת כל הזמן שיש מישהו מעליו שמכוון אותו בכל צעד וצעד. וזהו החכם עיניו בראשו – עיניו, עיני השכל הם שמתבונן לראות מעבר לעיני הטבע ומגלה את הניצוץ שמחיה ומנהיג אותו בכל דרכיו.

ממשיך הזוהר ומבאר, כשאדם מבין שיש השגה מעבר להשגתו, דבר זה הוא כנר שמאיר על ראשו, וכמו שבנר אם רוצים שימשיך לדלוק צריכים להוסיף לו עוד שמן, כמו כן אם אדם רוצה שהשכינה תמשיך ותשרה על ראשו כל הזמן, הדבר תלוי כמה שאדם יוסיף לעצמו שמן – כלומר חכמה, שהשמן רומז לחכמה. והחכמה היא מעשה המצוות וההתבוננות שביארנו מהיכן זוכה האדם לכל זה. על זה אמר שלמה המלך ע"ה: 'ושמן על ראשך אל יחסר'

המדרש מספר על קרח שהקשה למשה רבינו ע"ה, מה דין בית מלא ספרים האם חייב במזוזה או פטור... ועוד כמה דוגמאות מסוג זה. ובזה גילה את דרכו שמשתמש בתורה הק' לצרכיו האישיים, [ואף אם שיקולים אלו היו עפ"י רוח הקודש כפי המבואר ברש"י הק', וכפי שיבואר אי"ה בהמשך הדברים], עם כל זאת היה צריך להכניע עצמו לרצון השי"ת ולדרך התורה הק'. ... במקום זה לקח מקח רע לעצמו בזה שהשיג על התורה ועל רצון ה' וממילא הפסיד את השראת השכינה. [ובמאמר המוסגר מספרים על אותו אדם שאינו שומר תורה ומצוות שראוהו אומר בהתלהבות ברכת התורה, 'אשר נתן לנו תורת אמת' וכו'... שאלוהו מה ראה לומר זאת בכזו התלהבות הלא בין כה הוא לא מתכוון לשמור תורה ומצוות? השיב להם: 'נס הוא שה' נתן לנו את התורה שנשתמש בה כרצוננו, כי אם היה נתן אותה למשטרה, אז באמת היינו אבודים]...

עוד מבואר 'ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי', ואולם שמו של יעקב אבינו ע"ה לא נזכר, ומבאר רש"י הק' שיעקב אבינו עצמו ביקש 'בקהלם אל תחד כבודי', שלא ייזכר שמו במחלוקת. שואלים בספרים, לכאורה מה מועיל בזה שיעקב אבינו אינו מוזכר בפסוק הלא כל אחד בחשבון פשוט יודע שראובן בנו של יעקב הוא? אך התירוץ הוא הנקודה של קרח שהיתה במחלוקת, שהוא עצמו לא רצה שיוזכר שמו של יעקב אבינו, משום שדרכו של יעקב אבינו היא הכנעה להנהגת השי"ת והנהגת התורה הק', אמנם קרח עצמו העדיף את כל שאר הייחוסים שמדברים בגדולתו שהיה תלמיד חכם עצום וצדיק, אך את נקודת ההכנעה שמסמל יעקב אבינו ע"ה – שם נפל. ועל כן לא מוזכר שמו של יעקב כי בדרך זו לא היה חפץ.

בספר ישמח ישראל להרה"ק מקוד'ניץ ז"ע מובא יסוד עצום שקשור בקשר אמיץ לפרשתינו. שם מדבר על אותה תקופה בעם ישראל שהתדרדרו לקנות את הכהונה הגדולה בכסף, מהמקורבים לשלטון... באחת השנים הגיעו שמעיה ואבטליון להיות עם כלל ישראל בביהמ"ק וכשראו אותם כל ישראל נהו אחריהם. ראה זאת ה'כהן הגדול של אותה השנה וחרה לו על כך והחל ללעוג להם... והם גם ענו לו מה שענו, ואכמ"ל. עכ"פ מבאר הישמח ישראל, מה באמת היה כוחו של הכהן הגדול להיכנס ביום הקדוש לפני ולפנים ולעשות את עבודתו נאמנה? ומתוך, שכל הכח שהיה לכהן הגדול היה בעבור שידע שבחוץ עומדים שני צדיקי הדור בהכנעה גמורה ומחכים יחד עם כלל ישראל עד שייצא בשלום וכלי פגע. ולא היה בליבם שום מחשבה מדוע הם לא בפנים הרי הם ראויים יותר... אלא ידעו שזהו רצון ה' שהם יעמדו בחוץ והכהן בפנים. ובזה היה יכול לעשות את עבודתו נאמנה שגם הוא הפנים בזכותם שהוא זוכה לעשות את העבודה לא מפני שהוא הכי גדול אלא מפני שזהו רצון השי"ת. וזהו לימוד עצום לכל אדם מעבר לעבודה העצמית שלו, שכשחי בהכנעה שכזו הוא זוכה להשפיע הכנעה זו גם על כל הכלל!!! אמנם קרח לא הסכים לחיות עם המהלך הזה ואמר, 'כי כל העדה כולם קדושים' וחשב בעצמו שהוא ראוי בזכות עצמו לכל זה...

עפ"יז מובן מה שמבאר לנו רש"י הק' ז"ל, 'לקח עצמו לצד אחד' – כשאדם חושב שהוא מסוגל ללכת לבדו הוא גורם בזה רעה לעצמו ומרחיק עצמו מכלל ישראל.

קרח שפקח היה מה ראה לשטות זו, עינו הטעתו ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו, שמואל ששקול כמשה וכאהרן וכ"ד משמרות עומדות כולם מתנבאים ברוח הקודש...

בשם הרה"ק מקמארנא ז"ע מובא ז"ל: 'עתה תראה אחי כי המלחמה הגדולה שיש לאדם בעוה"ז שלא יהיה נואף או גנב זה הנקל לתינוק קטן לכבוש. אלא עיקר המלחמה היא להמתיק החשכות לקבל ייסורים באהבה לזכך מידות טובות ולתת הכנעה בכל דרכיו...

'תמים תהיה עם ה' אלוקיך', מבאר רש"י הק', 'תמים תהיה התהלך לפניו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיהא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עימו ולחלקו'...

זהו הלימוד הגדול מפרשתנו, קרח – שאמנם התורה מעידה שהיה בעל רוח הקודש וראה את העתיד, אמנם נקודת ההכנעה שחסרה לו היתה המשקל המכריע שבשלה הפסיד את הכל. כי בעבודת המידות אדם יכול להשיג השגות

ולהיות צדיק גדול, אך עיקר העבודה היא לבטל את הכל מפני רצון השי"ת. א"כ גם אנו כשמישהו מציק לנו ואנו בטוחים בעיני בשר שאנו יודעים ומבינים את כל המהלכים, צריכים בסופו של דבר לתת את נקודת ההכנעה, להביט ולהתבונן בעיני השכל לבטל את כל ההשגות שלנו להנהגת השי"ת, ובזה אנו קונים לעצמנו מידות טובות ובי' עולמות.

*

רחמנא ליבא בעי!

"וזהו ודאשתמש בתגא חלף שהוא כתר של תורה שבכתב בעצמו כארז"ל על שחכמתו מרובה ומעשיו מועטין וכו' והופכת על פניו, כי מה יתרון לאדם בכל המעשים אשר יעשה תחת השמש בהגלות נגלות אם אין לבבו שלם, הכון לקראת אלוקיך ישראל, כי רחמנא ליבא בעי".

הפרי הארץ בא ללמד אותנו בקטעים אלו את היסוד, שכדי להתחבר עם התורה או עם כל דבר רוחני, חייב אדם לעבור בשביל כך איזה מעבר של ביטול ישותו, כפי רצון הבורא ית' באותה ההזדמנות. כי מכיון שאנו כ"כ חמריים והגוף שלנו חפץ לחיות את חייו, מפני כך אינו מסכים להיות תחת הנהגה כלל. והנה להלן כמה דוגמאות מוחשיות לדבר:

"דאשתמש בתגא חלף", מי שמשמש בכתר תורה שלא לצורך הנדרש, הרי הוא מועל בתפקיד וחולף בטל מן העולם. והכוונה שנהנה מידיעת התורה לצורך גשמיותו בלבד, אך לא חושב לרגע שלימוד התורה או קיום המצוות נועדו כדי לקשר אותו עם התורה כדי שיגיע לתכליתו לעולם הבא. אם נעמוד לרגע ונחשוב, מה בעצם הקשר שלנו באמת לתורה ולמצוות? התשובה לכך היא שאנו עושים חיץ ומחסום בין החיים שלנו לבין התורה והמצוות. אנו יכולים לעסוק ברוב היום בתורה ומצוות ולא תהיה לנו אפי' דקה אחת של קשר עם הבורא ית', וכל זאת מפני שאנו לא מחפשים את זה, ולא מודעים לכך שכל מה שאנו עוברים בחיינו הפרטיים במשך היום הכל מנווט היטב מאיתו יתברך, וזו היא התורה ואלו הם המצוות! חוץ מהלימוד שהוגים בתורה בצורה 'טכנית' ישנו גם מושג של קיום התורה וזה ע"י היסוד הזה שבכל דרכיך דעהו. ובמה דברים אמורים? מפני שאדם בדרך כלל מרגיש טוב עם עצמו רק כשהכל מסתדר לו, אולם כשלא הולך לו כפי שתכנן, מנסה תמיד לברוח מהמצב שנכנס אליו. ובזאת אנו נבחנו, כי היסוד של העבודה הוא "רחמנא ליבא בעי", כלומר בכל מקום שהקב"ה ישים אותנו, זה מה שהכי טוב בשבילנו, גם אם אדם מרגיש שהוא 'נשרף' שם ואין לו את הכוחות, צריך לדעת שזה בדיוק המצב בו יכול לקבל את הקשר הכי טוב עם הבורא. כי זה מה שהקב"ה רוצה ממנו כעת. וכל זה כמובן מבלי לפגוע במאומה מההשתדלות שאדם מצווה לעשות. ואולי דווקא אחרי שכ"כ הרבה משתדל, אך לבסוף התוצאה היא כלל לא כפי שתכנן – המעבר הוא להכנע ולהסכים ולתת לקב"ה את הרעותא דליבא, את הרצון וההסכמה שכל מה שהוא מחליט בשבילי זה הכי טוב בשבילי, וזה הדבר היחיד שמביא את האדם אל הקשר האמיתי בינו לבין בוראו, וכפי שממשיך הפרה"א לבאר שכל מה שאדם מנסה 'לברוח' מהסיטואציה הלא נעימה שהקב"ה שם אותו בה, גורם בזה לסילוק השכינה ולהעצמת הגשמיות שלו, כי מראה בעצמו שהתורה והמצוות טובים לו רק כשנחו לו בהם ויש לו כבוד שקרי ומדומה מהחברה או מעצמו שהוא 'הולך בתלם', אך כשנפול מגדלותו המדומה או שמתחיל לעבור ייסורים שונים ולחצים מכל הכיוונים, אז מסכים לעזוב הכל העיקר שיחזור לעצמו...

"וכל האהבות ויראות ה' אשר ידמה האדם בנפשו וכו' בודאי שקר ענה בנפשו וקנינים המדומים הם בנפשו מהתעוררות מדותיו הגשמיים כי ברע הוא ורחוק הוא מה' וכל מעשה המצוות הכל הוא אינו אלא גדלות להיות לו לשם ולתהלה ולקבל פרס

הרי כפי שביארנו לעיל, שהעבודת ה' האמיתית היא, לחיות בקשר עם הבורא אפי' במצבים הכי נמוכים – {שמבחינתנו הם הכי נמוכים מפני שסיגלנו לעצמינו בסולם הערכים שלנו שאנו במספר 9 [אם לא יותר]... אמנם

בעבודת ה', כמה שאדם ייתן לעצמו ציון נמוך יותר, יהיה מקושר יותר לקב"ה וממילא גם יותר יהיה גבוה בסולם כי הוא מקושר לאמת}.

אכן באמת כל המעברים האלו שאדם עובר לא נועדו אלא לתת לו התחדשות ועלייה בסולם העולה בית ה'. כי בשביל לקבל דעת חדשה חייבים לעבור מצב של הסתלקות המוחין הישנים. וכדלהלן:

"ואי אפשר בשום אופן שתחול עליו יראת הרוממות כי אם אחר שיעבור יראת העדרו מעיקרו שהוא המיתה ומסירת נפש כנ"ל".

כדי לחזק את היסוד הנ"ל. מביא הפרה"א זי"ע כמה דוגמאות מעשיות שמראות לנו כיצד פועלת המציאות הזו בכל שטח בעולם. מובא בזהר הק' על ענין האש. אם נביט לתוך הלהבה נגלה כי האש מורכבת מכמה גונים, לבן, שחור, כחול, ואדום. והגונים מבאר הזה"ק הם מתחלפים לפי ה"דינים". בביאור כללי ותמציתי הדינים הם הצמצומים שבעין בשר אנו רואים אותם בצבעים שונים. אולם האש הלבנה היא מעל כל הגונים האחרים, כלומר אם נניח פיסת ניר מעל לאש הדולקת, יאחז בה האש והיא תידלק, אפי' שאינה נוגעת ממש באש, זוהי האש הלבנה. האש שאנו לא רואים אותה. אך כדי להגיע לאש הזאת חייבים לעבור דרך המצבים הקודמים של אש שחורה וכחולה ואדומה ושריפת הפתילה, ואין קיצורי דרך... כך בדיוק, כדי שאדם יגיע לחיות בבהירות עם הנהגת ה' בכל דבר בחייו – דוגמת האש הלבנה, חייב הוא לעבור מקודם את מעברי הביטול ומבחי הריסוק שהם האש של הניסיונות והמעברים שעובר דוגמת האש השחורה האדומה והכחולה...

דוגמא נוספת היא הזרע שאדם זורע זרע באדמה, כיצד צומח צמח חדש? ידוע שכדי שהגרעין ינבוט ויכה שרשים חייב הזרע לעבור תהליך של הרקבה באדמה עד שהופך לחומר ההיולי שהוא בעצם היסוד הראשון של הבריאה ורק לאחר מכן יכול לחדש את תאי הזרע שלו ולצמוח מחדש. ובביאור הענין יותר בעמקות, כי באדמה נמצא הכח הצומח, רק שכן זה הוא בהתפשטות גדולה, שכן רואים אנו שמהאדמה יוצאים כל מיני צמחים מסוגים שונים. והזרע הוא הצמצום שדווקא מן מסוים יצמח. ועל ידי שאדם שם את הזרע באדמה, האדמה מפרקת ומרקיבה אותו עד שחוזר הזרע לשורשו, ושם הוא מופשט ויכול לחדש את עצמו לפי תכונותיו מחדש ולהצמיח בשנית.

אמנם בשביל להגיע למצב הזה של התחדשות והתוספת, חייב הזרע לעבור את תהליך ההרקבה והחזרה לשורש. ולא זו בלבד, אלא שהתהליך חייב להיות מדויק, כי אם ירקב מדי הרבה שוב לא יוכל להצמיח שוב, וכן אם לא ירקב מספיק...

כמו"כ מהבריאה הנפלאה הזו אנו לומדים את דרך החיים, כי כשהקב"ה רוצה להשפיע התחדשות לאדם, לא יתכן הדבר בלי שיעבור האדם את תהליך ההרקבה. וההרקבה היא ההכנעה וההסכמה שאדם צריך לתת להנהגת השי"ת. וצריך לתת זאת בלב שלם ובלי שום סטיה. ודווקא הסטיות האלו שאנו לא נכנעים לגמרי להנהגת ה', הן אלו שמביאות אותנו לחטאים או לייסורים, כי אדם צריך לתת הכנעה בכל מקרה, אך ניתנת לו הבחירה כיצד לבצע את זה, האם בדרך הכניעה המידית או בדרך הכניעה בטוחה יותר ארוך ע"י סיבוב יותר ארוך... וכשנכנע וחוזר לשורש שלו ומתבטל לקב"ה, אז יכול לחדש את כוחותיו לפי התכונות שהקב"ה ברא בו.

"וא"א להשתלשל מדרגא לדרגא אחרת אלא אם כן ע"י ממוצע והוא השורש כנ"ל כי השורש הוא הכולל את כל כוחות העליונים וממנו מתפשטים עוד ענפים אחרים, אבל השורש בעצמו אינו אלא הכנה ולא שום דבר בפני עצמו. לכן מחויבים דברינו שא"א לעבור אל מקום ה' שמה אא"כ דרך השכינה ולטעום טעם מיתה להתבטל בתוכה ממש ואח"כ חוזר וניעור".

עוד נקודה מוסיף הפרי הארץ, שהתהליך של ההרקבה חייב לעבור דרך ממוצע, כלומר - מקשר. למשל, האדמה היא המקשר של הזרע למקור שלו, היא מחזירה את הזרע למצב ההיולי והיא נותנת לזרע את הכח להתחדש. וכמו כן המקשר של האדם למצב ההתחלתי שלו היא השכינה או גילוי השכינה כפי שמבאר הפרי הארץ. כי השכינה לית לה מגרמה כלום והיא מקבלת מכל המידות, ומשפיעה לכל מי שתחתיה. ולכן כשאדם בטל להנהגה זו הוא בעצם בטל ונכלל בשכינה, ואז יכול לקבל השפעה חדשה.

"וענין הביטול אפשר להיות על דרך הפסוק זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו שישמח בה'. והפירוש הוא כי איזה הארה שבאה לאדם נקרא יום, יכול ישמח ביום פי' בהארה, תלמוד לומר בו שישמח בה', פי' שיבין שההארה הוא

עצמות ה'... ואם המלך בא פתאום להתאכסן אצלו צריך להניח לו כל ביתו וכל כליו, ונמצא ממילא הוא נעשה כמי שאינו כי המלך אינו גשם... ואם הוא נעשה בית המלך מה הוא אז נכלל בשכינה".

מבארים בשם ר' אשר זי"ע שאמר שאדם יכול לבחור בזמן מבחן ג' ברירות, או יאוש או הפקרות או הכנעה. *כשהמלך בא פתאום!* – וזה יכול להיות בהכנות לשבת או בכל מצב נתון, אדם צריך למסור את נפשו לה'. ומסירות נפש זו ומסירתו למיתה ממש היא ע"י שמבליג ומוחל ומקבל על עצמו לראות רק את המחיה שבשני ולא לפרש את התגלות המידות הזו באופן טבעי - שלילי

זו היתה הסיבה לינפילתו של קרח, כפי שמבאר החידושי הרי"ם זי"ע, שקרח היה צריך להיות הגדול שבלויים כפי שיש גדול שבכהנים. ואמנם אין כזה מושג 'לוי גדול', כפי שיש 'כהן גדול', והסיבה לכך היא מוסר השכל עצום, כי רק קרח היה ראוי להיות הגדול שבלויים, אולם הוא הפסיד את זה כי לא הסכים לעבור את המעבר של האש השחורה בדרך לאש הלבנה, ולא הסכים 'להרקב' בשביל לקבל בצדק את מה שבאמת ראוי להיות...

"וזהו דר"ל כי התורה אש שחורה על גבי אש לבנה והוא דרך הילוכו של אדם אל התורה דרך אש שחורה שהיא השכינה. אז יצליח.

*

לשם שמים...

כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, זו מחלוקת שמאי והלל. ומחלוקת שאינה לשם שמים אין סופה להתקיים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו'. מקשה השפת אמת זי"ע לכאורה משמע שאין בעיה בעצם המחלוקת אלא מפני שהיתה שלא לשם שמים וזהו חידוש גדול משום שחלק על משה רבינו ובכל זאת זו מחלוקת שהיתה צריכה להיות, אמנם מכיון שלא היתה לשם שמים זהו הפגם שלה. ומציאות שמחלוקת בית הלל ובית שמאי גם היא בשם מחלוקת תיקרא אך כיון שהיא לשם שמים – סופה להתקיים. ויש להבין מהו הרעיון שטמון פה?

סופה להתקיים – השפת אמת מוביל מהלך עצום המבאר לנו כי המחלוקת הינה חלק בלתי נפרד מקיום העולם, כידוע שלעתיד לבוא יפסקו כבית שמאי. וכמו כן אנו מוצאים בשאר חלקי הבריאה כגון, אש ומים – וכי נאמר שבגלל שיש מחלוקת ביניהם אין אנו נצרכים לאחד מהם? אלא ודאי שצרכים גם את האש וגם את המים ועצם המחלוקת ביניהם אינה סותרת לזה שהם חלק מקיום העולם אע"פ שאין הם מסתדרים ביניהם.

מובא בשם האריז"ל הק' על הפסוק 'עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו'... ומבאר שהעולם מורכב מד' יסודות אש מים רוח עפר. והלא יסודות אלו אינם מסתדרים בעולם זה עם זה, האש נלחמת במים ולהיפך וכן הרוח מפזרת העפר. אך ביסוד של כל אותם הכוחות יש אחדות מכיון שהם משתלשלים ויורדים מהקב"ה שהוא אחדות גמורה. יוצא א"כ שכשם שבשמים יסודות אלו נכנעים זה מפני זה כי במקורם הם אחד, כמו כן כאן בעולם ישנן ד' יסודות אלו בכל הבריאה ובכל זאת אחד מבין כולם הוא הדומיננטי על אף שהכוחות האחרים מנוגדים לו, משום שכשנותנים הכנעה אחד לשני מפני ציווי השי"ת שייך גם שייך לחיות זה לצד זה על אף שהכוחות מנוגדים. וזהו 'עושה שלום במרומיו' – כשם שבמקור כוחות אלו חיים בשלום מכיון שהם נמצאים מאוחדים לפני ה', 'הוא יעשה שלום עלינו' – כמו כן כשהם משתלשלים ויורדים לעולם בציווי השי"ת הם עדיין בשלום ביניהם

בשם הרה"ק בעל הישמח ישראל מקו'ניץ זי"ע מבארים על פי הנ"ל שעם ישראל בהיותם העם הנבחר המחזיק את העולם על ידי קיום התורה הק' ומצוותיה, כל זמן שהם באחדות ביניהם יש אחדות גם ביסודות של הבריאה, אך כשאין שלום בין יהודים גם יסודות הבריאה אינם בשלום והבריאה ח"ו מתערערת עי"ז. ר"ל.

הרה"ק בעל המאור ושמש זי"ע מבאר נפלא מדוע לא כתוב במשנה מחלוקת שאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח ומשה ומה ראו לכתוב מחלוקת קרח וכל עדתו? ומתרץ שאמנם גם קרח ועדתו בעצמם חלקו ביניהם כי כל אחד בעצמו רצה להיות במקומו של קרח, ממילא נקראת מחלוקתם בינם לבין עצמם... וכמו כן מדייק בלשון המשנה

מחלוקת שמאי והלל ולא בית שמאי ובית הלל, כי הלל ושמאי עצמם נחלקו ודאי לשם שמים, אך יתכן שבבית שמאי ובית הלל כבר פירשו אחרת.

'וקשה כי בזה המחלוקת נראה שהיה עבירה גדולה ואיך יחסו לו שהוא רק מחלוקת שלא לשם שמים? מקשה השפ"א, לפי כל המהלך בפרשה שגרמה לאסון כזה נורא ואיום לכל אותם האנשים משמע שהיתה המחלוקת יותר מסתם שלא לשם שמים אלא עבירה גדולה? ועל פי זה מכריח השפ"א שחייב להיות שהמחלוקת היתה נצרכת לקיום הבריאה לא פחות ממחלוקת שמאי והלל אם רק היתה לשם שמים... וז"ל הק': 'אבל הנראה בזה כי בודאי היה קרח מוכן להיות בר פלוגתא לאהרן כמו שמאי והלל. וכמו שיש בשמים אש ומים כמו שכתוב עושה שלום במרומו. וכמו כן בכלל ישראל כ'ל'י' מחזיק ברכה שהם כהנים ליום ישראלים. שיש לכל אחד ענין מיוחד רק שצריכין לבטל עצמם להשי"ת'.

שטח מעשי: לכל אחד מאיתנו יש מצבים בחיים של מחלוקת בין אנשים. המחלוקת היא חיכוך שנוצר בין שתי דיעות או רצונות, והמטרה היא להפוך את המחלוקת הזו לשם שמים – הוי אומר, כשאדם במצב הזה שותק לרצון השני ומכיר בכך שאין לשני שום אפשרות לשלוט עליו או להזיז אותו ממקומו אם לא שהקב"ה שלח אותו כדי לתת לו נקודת קשר בינו ובין הבורא על ידי אותו אדם. בזמן שאדם מתגבר על רצונו ושותק הוא מקיים את המחלוקת לשם שמים, כי עי"ז הוא מתחבר למקור ששלח לו את ההתנגדות הזו. ר' אשר זי"ע היה נוהג תדיר לחזור ולבאר חזק מאוד את דברי המשנה, 'איזו היא אהבה שאינה תלויה בדבר זו אהבת דוד ויהונתן'. כל קשר שיש בין שני אנשים בנוי בדרך כלל על אינטרס כלשהו. אחד אוהב כבוד, השני מקבל תשומת לב, והשלישי נהנה מכסף שמקבל וכו'... אך אין קשר בעולם שלא מבוסס על טובת הנאה כלשהי בין הצדדים. משא"כ אצל דוד ויהונתן לא היה שום מכנה משותף שיכול להסביר את הקשר ביניהם עכ"פ בגשמיות. זאת משום שדוד היה אמור לשנוא את יהונתן ולחשוש בו על כך שאביו מחפש אותו להורג! לא פחות ולא יותר. ומנגד יהונתן היה אמור לשטום את דוד משום שידע שהמלכות אחרי שאול עוברת אליו... א"כ מה בכל זאת גרם להם לשמור על קשר של אהבה? הן דוד והן יהונתן ראו את העוצמה הטמונה במחלוקת הפרטית שלהם, והבינו שאין זה דבר של מה בכך. עוצמה זו יכולה לעמוד להם או לטוב או למוטב. דוד הבין שהעוצמה הזו אינה יהונתן אלא עוצמה רוחנית שהשי"ת שולח לו ע"י חברו הטוב, וכן יהונתן הבין. אך כיצד מנצלים עוצמה שכזו להפיק ממנה את מירב התועלת? על כך נקדים את דברי הרמב"ן ז"ל בביאורו מהי מחלוקת לשם שמים, יש לכאורה לומר לשם ה'? אלא שמים מלשון שם מים! ידוע חוק הטבע הקיים בבריאה הנקרא חוק כלים שלובים. היינו שמים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך, תמיד יעלו בחזרה ויעמדו בגובה שממנו השתלשלו. יתירה מזו מים שדרכם לסחוף

עימם כל דבר יכולים א"כ גם להעלות חפצים אחרים עימם יחד בדרכם למקומם ושורשם העליון...

יהודי שנשמתו חצובה מתחת לכסא הכבוד, מקבל חיות אלוקית מאת השי"ת. חיות זו משתלשלת באופנים שונים ומתלבשת במידות שטבע השי"ת בבריאה. מידות אלו מתגלים אלינו כאן בעוה"ז בהתלבשות של חבר או שכן שמתעוררת בו מחלוקת עלינו. כעת, אם האדם חי עם חשבון נפש ומכיר בחיות שירדה אך ורק למענו, לא יתן לעצמו להתכזות ולבזבז חיות זו על דברים של מה בכך, אלא מיד יעלה את מחשבתו כמו בחוק כלים שלובים ויחזיר מחשבה של קשר בורא למקור שממנו באה עוצמת המחלוקת שהתרגשה עליו. ואז הוא מתעלה ויחד עימו הוא מעלה את כל הבריאה לא פחות ממים גועשים שסוחפים עימם כל דבר...

דוד ויהונתן חיו כל הזמן בקשר בורא ועל כן ידעו שאם הקב"ה שם בדיוק נמרץ את שניהם – כל אחד ומורכבותו המיוחדת אות הוא שהם צריכים להפיק את מירב התועלת הרוחנית שירדה במיוחד בשביל תיקונם ותיקון הבריאה כולה על ידם. ולכן על אף שבדרך הטבע ישנן אלף ואחת סיבות מדוע לא להיכנע זה לזה, כשהביטו אל העוצמה הרוחנית הטמונה בקשר המיוחד שביניהם, מיד הבינו שאם ינווטו את הקשר הזה למקום האמיתי שממנו בא, הדבר ישפיע מידית לא רק בינם לבין עצמם אלא על כל תיקון הבריאה. זו אהבה שאינה תלויה בדבר. וזו היא מחלוקת לשם שמים – הוי אומר לא לתת מקום לשנאה והקנאה והרכילות שיכולה להיווצר מהמחלוקת אלא לנווט אותה בחכמה לאמת והעוצמה שטמונים בה.

זה מה שמבאר השפ"א זי"ע, כדי ליצור תועלת ממחלוקת חייבים שיהיו שני צדדים, וכמו שיש אבן אש, ורק ע"י החיכוך בין שניהם אפשר להבעיר אש וליהנות ממנה כך בכל מצב של מחלוקת חייב שיהיה שני צדדים, ואז ע"י

חיכוך מבוקר ונכון ניתן להבעיר אש ולהתחמם לאורה. אך אם היא לא נתונה לביקורת ממילא איננה לשם שמים, הרי שאש זו שורפת ומכלה.

ר' אשר זי"ע באר את הדברים הנ"ל באופן מיוחד. למשל כשרכב דוהר ונתקע בקיר שבולם אותו יוצאת אש. לכאורה מי הדליק כאן אש, ומהיכן נוצרה אש זו? אמנם כשהרכב דוהר טמונה בו עוצמה גדולה מאוד אך היא אינה ניכרת עדיין. הבלימה של הקיר שבולם את הכח האדיר הזה שרוצה להתקדם היא יוצרת את יצאת העוצמה הזו מן הכח אל הפועל ואז נוצרת אש. עפ"ז היה אומר, שכל התאפקות שאדם נותן כשרוצה לחשוב או לדבר או לעשות דבר האסור, הכח שיוצא ממנו הוא לא פחות עוצמתי מרכב שנבלם בעוצמה ע"י קיר. זו העבודה שהקב"ה מבקש מאיתנו בלי הבנה ובלי השגה, פשוט לקשר כל דבר לשורשו, ובפרט שזה קשה כ"כ. כי כמה שיותר קשה העוצמה שנפיק מכך גדולה יותר.

הדרך בהתמודדות עם מצבים הנ"ל של מחלוקת, מבוארת הפלא ופלא עפ"י היסוד העצום המובא בשם הרה"ק מזידיטשוב זי"ע. וכך באר את הפסוק בפרשה, 'ונחשב לכם תרומתכם כתבואת גורן וכתבואת יקב'. ידועה הגמ' 'חיטה אחת פוטרת את כל הכרי'. ולכאורה במה זכתה חיטה זו לפטור את כל הכרי, וכי שונה היא משאר גרגרי החיטה שבכרי? אלא משום שהקב"ה החליט שחיטה זו דווקא היא תהיה זו שתעלה לתרומה... כמו כן 'ונחשב לכם תרומתכם' – מלשון הרמה, כשיהודי מקבל השגות רוחניות שמרימות אותו גבוה, יחשוב שאין זה משום שהוא גדול מכולם אלא משום שכעת הקב"ה החליט לבחור בו ולזכותו בהשגות אך אין לו עצמו שום מעלה יתירה מכולם... וזה 'כתרומת גורן וכתבואת יקב' – כאותה חיטה שלא מתגאה על חברותיה שהיא יותר שוה מהן חמת שהקב"ה בחר בה כי זהו רצונו...

'וזה השלימות שנולד מן המחלוקת', הבהירות הזו שאדם חי שהכל מאת השי"ת זה השלימות. השפ"א מבאר במקום אחר את המושג שלימות, שהכוונה היא לשלימות של הקב"ה שמתגלה דרך החיסרון של האדם. כלומר כשאדם מגלה את אפסיותו הוא מכניע את עצמו לה' וממילא הוא כביכול מפנה מקום להמליך את ה' ואז מתגלה השלימות שלמרות חסרונותיו של האדם, הוא מצליח בענייניו, הוי אומר שה' מצליח דרכו.

'וע"י שמתחילתו לא היה מחלוקתו של קרח לשם שמים לכן בא אח"כ לידי חטא זה ונאבד. וז"ש ויקח קרח שהיה המחלוקת רק לשם עצמו. וזה שהשיבו בוקר ויודע ה' את אשר לו היינו שיברר מי שכוונתו אליו ית'.

מספרים שפעם נפגשו שני צדיקים, והאחד שאל את חברו כיצד מקבלים כבוד – כלומר כיצד להתייחס לכבוד שמקבלים? אמר לו: כבוד? פה!!! השיב לו הצדיק הראשון, אין זו התשובה הנכונה, אלא למה הדבר דומה, למלך שהיו לו הרבה מדינות ובכל מדינה הושיב מושל. יום אחד הודיע המלך לאחד מהמושלים שרוצה הוא לבוא לבקר במדינה אמנם מכיון שאינו רוצה שיידעו מכך אלא הוא רוצה לראות את המדינה בצורתה האמיתית ללא גיבוי מלכות והתרפסויות, על כן יבוא בלבוש אזרחי. הגיע המלך והחל מטייל ברוחות המדינה יחד עם המושל. ובכל מקום שהם מגיעים אנשים כורעים ומשתחוים למושל, אך המלך שלא הכירו כלל לא התייחסו אליו... ועתה אמר אותו הצדיק, שווה בנפשך כיצד מרגיש אותו מושל בכבוד הרב שמכבדים אותו והוא לצד המלך? הלא ודאי שהוא בוש ונכלם כי הוא יודע שכל הכבוד שלו הוא בזכות המלך... כמו כן כל אדם שמקבל כבוד צריך לדעת שאפשר ליהנות מהכבוד בתנאי שמכיר שהקב"ה זיכהו לזה ואין זה בזכות עצמו. כמו כן קרח שהיה חכם גדול אך לא נתן את ההכרה מהיכן מגיעה חכמתו וניסה לערער כביכול על הנהגת ה', ממילא נפל בחטא ונאבד.

והגם כי היה קרח חכם גדול, על זה כתיב אל יתהלל החכם בחכמתו, דייקא כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל יודע אותי שצריך להיות המכוון לשם ה' יתברך'.

*

הצורך להתפלל מדוע???

אנו זוכים להתפלל שלש תפילות מדי יום לפני ה'. ולכאורה יש להבין מה צורך יש לקב"ה בתפילותינו, ובהלל שאנו אומרים לפניו [היום ר"ח], הלא הוא אור אין סוף ומה יעלה ומה יוריד זה הענין כלפיו?

כהקדמה נביא מעשה שהיה: רבה של טבריה הרב ורנר זצ"ל נראה פוסע לעבר עובר אורח שהיה עומד בקרן רחוב ושאלו: לאן ר' יהודי? מירונה, ענה לו ההלך. נו, האם טעמת משהו בשעה כה מוקדמת? לא, השיב האיש. רבה של טבריה לא היסס והזמינו לסעוד על שולחנו פת שחרית. הלה שככל הנראה לא נמנה היה על כת הביישנים הציב לרב את התפריט המגוון שחפץ לארוחת הבוקר... לאחר הסעודה הפציר בו הרב כי מה לו למהר, ואחרי סעודה דשינה זו מוטב כי קודם ינוח מעט ואחר ילך לדרכו. נח האיש עד שעת צהרים ואז שוב הציעו לו את הארוחה הבאה... סוף דבר שהה האיש בית הרב כארבעה ימים. בדרכו לילך לדרכו ולאחר מילות תודה שעלו על שפתיו, פנה אל הרב ואמר: במשך שהותי כאן השכלתי לראות את כל סדר יומו העמוס של הרב, אך על דבר אחד לא עמדתי, והוא כי בכל בוקר ראיתיך נכנס לחדר צדדי עם כוס קפה מהביל ורציתי לדעת מה זה ועל מה זה? ענה לו הרב: ראה, כי במשך יומי העמוס אני טרוד בענייני העיר ואנשיה ואין לי פנאי לעזור בבית, ועל כן משתדל אני להפנות את תשומת ליבי אל בעלת הבית בכך שאני מוקירה על כל טרחתה, ובשל כך מכניס אני לחדרה בכל בוקר כוס קפה.

אותו האיש שכבר מובן לנו שאם הסכין לארח את עצמו כארבעה ימים, מן הסתם דרך ה"שלום" שלו רחוקה היתה מאוד מן הבית – סבר וקיבל. למחרת לפני צאתו להתפלל שם ליד זוגתו כוס קפה חמה, ויצא. וכשחזר מהתפילה הופתע למראה עיניו: ארוחה, אמנם דלה אך ארוחה היתה מונחת על השולחן, דבר אותו לא זכה כבר קרוב לעשרים שנה... למחרת הצמיד לקפה גם עוגיה, וכשחזר מהתפילה חיכתה לו גם חביתה ליד. לאחר כמה ימים שם קובית שוקולד וכשחזר מצא גם סלט בנוסף לתפריט...

התפילה מעוררת ההשפעה

הקב"ה הוא אמנם אור אין סוף, אך רצונו היה לברוא עולם ולמלוך עלינו וכידוע אין מלך בלא עם. וכדי לברוא את העולם היה צריך לצמצם את עצמו וזה השפלה בשבילו שכן הוא אור אין סוף, אך זהו רצונו. ולכן אנו משבחים ומהללים אותו ומתפללים אליו ית'. וכמו להבדיל במשל לאדם חכם שמשבחים אותו על חכמתו, מיד רוצה להוציא אל הפועל את חכמתו ביתר שאת. כמו"כ בנמשל כשעם ישראל מתפללים ומשבחים לפני השי"ת זה גורם השפעה גדולה ושמחה לפני ה', שאמר ונעשה רצונו.

השגחה פרטית היא אמת וכשזה אמת – זה סימן שזה טוב!!!

בזוה"ק מקשה על המאמר חז"ל 'החכם עיניו בראשו'. וכי רק החכם עיניו בראשו ושאר אנשים לא? ומבאר עפ"י מה דאיתא בהלכה, לא ילך אדם ד' אמות בגילוי הראש. מדוע? ידוע שאין מעשה בלא דיבור שקדמו ואין דיבור בלי מחשבה קודם לכן, אמנם המחשבה עצמה באה מהאין סוף. ואין סוף זה מושג של אמונה, ואמונה היא מושג של הפשטה ללא הבנה וללא השגה. ואנו צריכים לתת את ההכנעה לאמונה הזו, שהקב"ה מנהל אותנו עם סיבה רק שאנו מחמת קוצר ראייתנו לא מסוגלים כעת להשיג את המהלך אותו אנו עוברים, וכאן מגיע שלב ההכנעה שאדם נותן את ההסכמה כביכול שהנהגה של ה' היא אמת ואם זה אמת זהו סימן שזה טוב...

זה ענין כיסוי הראש שלובשים, להראות שאנו מכירים בזה שמעבר למחשבה ישנו אור אין סוף שמקיף אותנו וחופף עלינו ומשם מגיעה כל הנהגת העולם. וזה גם הפי' החכם עיניו בראשו, מי שהוא חכם מביט למעלה אל מעל הראש, מעבר לפני השטח לראות את האמונה שאותה הוא לא משיג.

תכלית התו"מ כמו שמן לנר

עפ"יז מבאר גם הזוה"ק את הפסוק "ושמן על ראשך אל יחסר", כי תכלית ענן הנר הוא להאיר אך לשם כך צריך למלאותו שמן. השמן לעניינינו הינו התורה והמצוות שאדם צריך להוסיף ולהרבות בהם בכל יום, כדי שנשמתו תאיר למעלה וגם כאן את הדרך בה הוא הולך. החכם עיניו בראשו

באגרת התשובה לבעל התניא, [איגרת י"א] כותב עפ"י הנ"ל מדוע א"כ הרשעים מסתובבים כאן בעוה"ז ונדמה חלילה כי אין דין ואין דיין להם? ומבאר כי הקב"ה ברא בעולם את הקליפות כדי שייראה כאילו איש הישר בעיניו יעשה. כדי לפתות אותנו לעבור מדרך התורה לדרך חתחתים קלוקלת זו. אך זה אומר לנו הפסוק – ושמן על ראשך אל יחסר, בעשיית המצוות התמידית היומיומית, אדם מקבל חיות כח ובהירות לראות כיצד לקבל את חיותו מהקדושה ולא חלילה שיכרות עצמו מעץ החיים ויזין עצמו ע"י יניקה מהטומאה – הקליפה שאין לה תכלית. היום לצערנו המצב יותר קשה מפעם, מאחר ובתקופות קודמות אדם שהיה פורק עול תומ"צ היה מסיר את לבושו ויוצא לתרבות רעה ה"י. אך היום המצב הוא כמשל שהיה במלחמת המפרץ טיל מונחה שחוזר עפ"י הוראה לבנין רב קומות ומחסל אך ורק קומה אחת שלימה מבלי להזיק את יתר הבנין והמעטפת החיצונית שלו. כמו"כ היום בעידן המחשב בעל רשתות היצר המקוונות ר"ל, אדם נשרף ונאכל מבפנים אך כלפי חוץ נשאר עם כל העטפת החיצונית שלו כיהודי יר"ש לכל דבר, ר"ל.

מה שיכול להחזיק את האדם הוא להוסיף שמן – תורה ומצוות לנשמתו כדי שתאיר לו את הדרך ללכת ולינוק מדברי קדושה. הקב"ה ברא אותנו בכוונה תחילה כישות נפרדת לכאורה כדי לתת לנו את התחושה כאילו אנו שולטים ופועלים לבדינו הכל. אך כבר ידוע כמו במלחמה שמשנים את השפה כדי לבלבל את האויב ואמרים על כן שהוא לאו ולהיפך, כמו"כ יש לנו את התורה שהיא מכתובה לנו מה מותר ומה אסור... וכיצד לנהוג בכל דבר.

המצוות מכוונות את דרכו של האדם

דבר מענין נוסף, כי המצוות אינן ישות נפרדת וכל תכליתם היא רצון ה' בלבד וכל זה כדי לתת לאדם את ההכוונה לקשר כל דבר לרצון העליון. וכדי לבאר דברינו, אם נשאל אנשים שונים לשם מה נוצר השולחן למשל. יאמר הנגר, כדי שיוכל להתפרנס ממנו. ובעל הבית יאמר כדי שיוכל לסעוד עליו. ואחר יאמר כדי להשען עליו, וכו'. א"כ נמצא כי אין הרצונות שוים. משא"כ במעשה מצוה ובכל מצוה שהיא מתגלה רצון אחד, רצון השי"ת. והרצון האחד והיחיד ומיוחד הזה נותן לאדם את הכח להחליט בכל הדברים הגשמיים השונים ששם לכאורה הרצונות מנוגדים, שגם שם ישכיל להפנות הכל אל רצון ה'.

*

'קרה ועדתו או קרה ודעתו'

"ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי וגו'. וברש"י 'בן יצהר – ולא הזכיר בן יעקב, שביקש רחמים על עצמו... והיכן נזכר שמו על קרח, בהתיחסם על הדוכן בדברי הימים שנאמר בן אביאסף בן יצהר... בן ישראל'.

ויש לתמוה מה יש בזה שלא נזכר יעקב אבינו ע"ה, הלא יודעים כולם שלוי בן יעקב הוא? וכן מה טמון בכך שבדברי הימים כן הזכיר את ייחוסו אחר יעקב אבינו ע"ה? ועוד מדוע היה יעקב אבינו ע"ה צריך לבקש רחמים?

הנקודה הפנימית עוברת בירושה

מבאר הרה"ק בעל ה'ישמח ישראל' זי"ע, שכל יהודי יש לו נקודה פנימית שמקבל בירושה בהתייחסו לאבות אבותיו, ונקודה זו נותנת לאדם כוחות לעמוד בכל מיני מצבים. וכבר מובא בשם הרה"ק בעל התניא זי"ע, שהיו יהודים מומרים שלא יכלו לעמוד בתאוות הפשוטות ביותר, אך כשהגיעו לניסיון של המרת הדת ר"ל בחרו ללכת אל עבר מותם הבטוח ולא לכפור בה'. כל זאת מחמת מסירות הנפש שעבדו בה האבות הק', ומהם אנו יונקים כוחות אדירים אלו. וזה שאומרים 'ברוך אתה מגן אברהם', אנו מזכירים זכות אבות שכוחם עומד לנו לתמיד.

יעקב אבינו ע"ה ראה שקרח עתיד לחטוא, ועל כן אמר: גם אם יחטא בנקודה הפנימית שקיבל מיצהר מקהת ומלוי, אני מבקש רחמים על עצמי – על הנקודה הפנימית שיש לו ממני שהיא לא תיפגם, כדי שיהיה לו כח בבוא העת לחזור בתשובה..

עוד מובא בפרשה, "ויקומו לפני משה וגו'. ידוע שגם קרח ואנשיו היו אנשים צדיקים גדולים, אך מה גרם להם – שקמו לפני משה? באהרן הכהן מעידה התורה"ק' ואהרן מה הוא כי תלינו עליו', כלומר אהרן הכהן ע"ה היה תמיד בבחינת 'מה', שידע וחי שכל ההשגות שלו אינם ממנו אלא מתנת השי"ת ועל כן היה בוש להיכנס למקדש כידוע. משא"כ עדת קרח כתיב בהם 'ויקומו' שרצו להיות לפני משה כי חשבו שהם יותר גדולים ואחזו את עצמם ראויים. ואמנם היה לקרח על מי שיסמוך כפי שכתוב 'בן יצהר בן קהת וכו'" אך את הנקודה של יעקב אבינו ע"ה הוא השמיט – בחי' עקב ענוה ושפלות, ועל כן התדרדר למחלוקת ר"ל שסופה מי ישורנו. וכבר הבאנו בעבר אמרה מר' אשר זי"ע, שמחלוקת נוראה היא כ"כ עד כדי שאם יתנו לאדם ברירה להיכנס למחלוקת או לעמוד מול משאית זוהרת בכביש סואן, האפשרות השניה עדיפה – שכן למשאית יש בלמים ויש סיכוי שתעצור, אולם למחלוקת אין מעצורים ומי יודע לאן היא מובילה ה"י.

'כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים... ואיזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי ואיזו היא מחלוקת שאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו'.

להזהר מאוד לדייק בדיבור

מקשה הקדושת לוי זי"ע, תמה, כיצד הצליחו דתן ואבירים שהיו מראשי המדברים לשכנע את עם ישראל להתרחק ממשה רבינו ע"ה הלא כולם היו כ"כ קשורים ודבוקים בו? ומבאר דבר נורא עד כמה שהדיבור יכול להזיק אם לא מדברים כראוי. בשבוע שעבר קראנו בתורה שבני ישראל רצו לשלוח מרגלים לרגל את הארץ, והקב"ה אמר למשה רבינו ע"ה 'אם תרצה שלח'... ולבסוף יצא מזה מכשול לכל העם שהיו צריכים למות כולם במדבר. א"כ כיון שלא שמעו בקול השי"ת גרם להם שלא יזכו להיכנס לארץ המובטחת. באו דתן ואבירים והפכו את הקערה על פיה, אמרו: הלא משה רבינו יודע שאינו יכול לבוא לארץ ישראל, ואם כולם יכנסו הרי שהוא יצטרך למות... אשר על כן גרם הוא חלילה את כל השתלשלות סיפור המרגלים כדי שינהיג את העם עוד שנים רבות במדבר... ר"ל. אך את זרע הספק כבר זרעו, וגרמו בכך לנתק בין בני"י למשה רבינו ע"ה.

לשם שמים - נטו

פתחנו במחלוקת שהיא לשם שמים. בספר הק' 'תפארת שלמה' מביא יסוד נפלא בפרשה זו, אך תחילה נקדים את דברי החת"ס זי"ע וכן מובא בענין זה בספר הק' 'מאור ושמשי' זי"ע. לכאורה יש לתמוה מדוע נקטה המשנה באבות לשון מחלוקת לש"ש מחלוקת הלל ושמאי ולא בית הלל ובית שמאי? וכמו"כ קשה מהי מחלוקת קרח וכל עדתו הלא יש לכתוב מחלוקת קרח ומשה? ומבאר המאור ושמשי זי"ע שמחלוקת הלל ושמאי היתה מחלוקת נקיה לשם שמים לגמרי במאת האחוזים, משא"כ מחלוקתם של תלמידיהם ב"ש וב"ה כבר היתה פחות נקיה לחלוטין מהם... וכמו כן 'קרח וכל עדתו' אצלם המחלוקת היתה בינם לבין עצמם מלבד עצם היסוד שעליו התבסס כל ענין המחלוקת שחלקו על משה רבינו

יסוד המחלוקת – כפירה מוחלטת בה' ר"

מבאר החתם סופר זי"ע שכל אחד רצה דבר אחר במחלוקת הזו, כפי שניתן לראות אצל קרח שכל רצונו היה במנהיגות, משא"כ שאר הר"נ איש שהיו עימו היו בכורים משבט ראובן וכל רצונם היה להיות כהנים. ומכיון שיעקב אבינו לקח את הבכורה מראובן והעבירה ליוסף הצדיק ולאפרים ומנשה, על כן חשבו שכעת יוכלו להחזיר לעצמם את הכהונה. ודתן ואבירים שהיו רשעים חיפשו כיצד לנתק את כלל ישראל ולהפרידם זה מזה... כפי שכתוב 'בהצתם על ה'... ומבארים בשם הרה"ק ר' נח מלעכוביץ' זי"ע שכאשר רוצה היצה"ר להכניס בלב האדם כפירה בה' חלילה, גורם לו קודם להרהר אחר רבו, אח"כ בכל חבריו, ולאחר מכן כופר בעיקר...

זו הנקודה שאותה מחדד התפארת שלמה זי"ע. כשרוצים לשכנע אדם לכפור בתורה ח"ו, תחילה מדברים בלשון רכה, אך באמת רצונם האמיתי הוא להחטיא את כלל ישראל לכפור בהשי"ת, אמנם אם ידברו על ה' מיד ישתיקו אותם... ועל כן תחילה מרגנים ומדברים על גדולי וצדיקי הדור, וזהו שכתוב 'שתו בשמים פיהם ולשונם תיהלך בארץ'. שכיון שרוצים לדבר מהשמים כלומר על ה' והם בושים לדבר כך לפני כל, על כן לשונם תיהלך בארץ – מדברים הם על הצדיקים. ולכן כתיב 'בהצותם על ה' ועל משיחו' שלכאורה היה צריך לכתוב על משיחו ואח"כ ועל ה', אך מכיון

שרצונם האמיתי הוא על ה', להכניס כפירה ולנתק את העם מהקב"ה לכן גילה הפסוק את רצונם האמיתי. וזה מה שלימדונו חז"ל ברוח קדשם 'כל החולק על רבו כאילו חולק על השכינה'

בהמשך הפסוקים: "וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בוקר וגו'... ולאחר מכן חוזרת התורה וכותבת "ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי". וצריך להבין את כפל הפסוקים מדוע? וכמו כן מדוע בתחילה דיבר משה אל קרח וכל עדתו ובהמשך רק אל קרח? מבאר התפארת שלמה רעיון נפלא. בפרשת יתרו כתוב: 'וירא משה ויקרא לזקני העם וישם לפניהם את כל הדברים אשר צוה ה', ויענו כל העם ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה'. לכאורה יש להבין הלא משה רבינו ע"ה דיבר אל זקני העם, ומדוע התערבו כל העם ויאמרו הלא כלל לא דיבר עימם

אלא יש לבאר, שכשמשו רבינו הוליך את עם ישראל לקבל את התורה באר להם יסוד. כל יהודי בפני עצמו יש לו יסוד בתורה הק', וכל אחד הוא חלק בלתי נפרד מהתורה הק'. ובשביל לקבל את התורה צריך שיהיה לכל אחד דעת ובלשון הספה"ק 'מוחין' כדי להשיג את התוה"ק. על כן אם יש יהודי שהוא במצב ירוד המנהיג צריך להשפיע לו מוחין כדי לרומם אותו. וזה מה שעשה משה רבינו, כפי שכתוב 'ויקרא לזקני העם', זקן – נוטריקון זה קנה חכמה. משה רבינו ע"ה החיה את כל העם עם הדיבורים שלו מהר סיני, ועל כן היתה לכלל ישראל עי"ז כזו בהירות שמיד אמרו 'ויענו כל העם ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה'.

לא לאבד את הדעת

כמו כן בפרשתינו משה רבינו ראה ויקח קרח וכדמתרגם התרגום 'איתפליג קרח' כלומר שנפרד מדעתו, עינו הטעתו כדמפרש רש"י ז"ל, מה ראה קרח לשטות זו, שאין אדם חוטא – כלומר מאבד את דעתו אלא א"כ נכנסה בו רוח שטות. וכבר אמרו ששנים שרבים ביניהם לשניהם מגיע עונש, משום שעצם זה שרבים מגלה שלשניהם חסר דעת, והדעת הוא הקשר... לכן כותבת לנו התוה"ק, 'וידבר אל קרח ואל כל עדתו', משה רבינו ע"ה ראה שקודם צריכים להשפיע להם דעת. וזה הפשט איזו היא מחלוקת שאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו, 'עדתו' אותיות 'עדתו', שהיה חסר לו בדעת. ולכן לאחר מכן כתוב, 'ויאמר משה אל קרח' כי באמת כל הרצון היה להשפיע לקרח את הדעת וממילא היה הכל מסתדר, ואם היה כך לא היו מגיעים לחטא עצמו והיו מונעים את עצמם מכל זה.

*

'האם אנחנו מזוכיסטים?!'

השיעור השבוע יתחיל בפרי הארץ מהסוף להתחלה כדי לחדד את הדברים שיובנו היטב. "וכדי לבאר טעם הדבר מבואר בספר ליקוטי אמרים שאי אפשר לעשות שום השתנות בעולם אם לא בהעלות הדבר אל שורשו. יסוד ראשון שאנו לומדים בפרי הארץ זי"ע השבוע, שכל דבר שרוצים לתת לו חידוש, חייב לחזור תחילה לשורשו. והמשל בזה הזריעה שזרעים חטים כדי שיתווספו ואי אפשר ליגדל אלא אם כן החטים הזרועים מתבלים בעפר ונעשים עפר הארץ כידוע... האדמה משולה לאין סוף, מחמת שיש לה את הכח המצמיח האין סופי. אמנם האדמה בגלל זה אינה יכולה מעצמה להצמיח דבר, כי כל דבר שהוא אין סוף אז הוא אינו מצטמצם אלא הוא אין סופי, אך הגרעין שאנו שמים באדמה הוא זה שיכול לקבל את הכח המצמיח של האדמה ולהתרבות. כיצד יקבל הגרעין את הכח המצמיח? רק כאשר יגיע למצב של ריקבון מוחלט ממה שהיה קודם לכן, רק אז יתבטל וייהפך לחלק בלתי נפרד מהאדמה ויקבל את הכח המצמיח לשוב ולגדול ולהתרבות עד שמגרר אחד של חיטה יוכלו לצמוח מאה גרגרים! אך עדיין יש להבין לפי מה שאמרנו קודם לכן שאם יירקב הגרעין עד כדי ביטול מוחלט לאדמה יהיה חלק ממנה ושוב לא יוכל להצמיח כלום כפי שהאדמה אינה מצמיחה. א"כ מובן שאמנם הגרעין נרקב אך רמת הריקבון שבו לא מגיעה לאפס מוחלט, אלא לשלב הראשוני של הצמצום בו החל להיווצר. ואז, על ידי שהוא ישות (מרוקנת) בפני עצמו ומנגד מחובר לכח המצמיח של האדמה משם הוא יונק את חיותו וכך יכול לקבל קידוד והגדרה מחודשים לצמוח מחדש. נפלא.

יוצא א"כ – שללא הגרעין אין לנו כלל אפשרות להצמיח על אף כח האדמה האין סופי. גרעין שלא נרקב עד לשלב הראשוני ההיולי שלו, גם אינו יכול להצמיח מאומה כי על כן הוא עדיין מחובר לעבר שלו. ואם יירקב יותר מכדי חיותו, ג"כ ייפסד לגמרי. אלא צריך להירקב לשלב מסוים ששם עדיין הוא קיים ויכול לקבל את כח האדמה על ידי שמתחבר אליה, ולהצמיח מחדש.

וז"ל הפרה"א: "ואם תאמר אם כן תצמח הארץ בלי שום זריעה העניין הוא כי הארץ וכח הצומח המושרש בתוכו – הוא ממש אין סוף בערך ההוא עד שאי אפשר להתפשט שום דבר אלא אם כן כשזרעים איזה מין וחוזר לעפרו אז אותו המין מתעורר לצאת ומפני שהגיע בהתבלותו בעפר אל שורשו כח הצומח יש בו כח להוסיף הרבה".

ר' אשר זי"ע לימד אותנו דרך זו גם בעבודת השם. האדם יש לו ישות שמביאה אותו לגאווה, או לייאוש או להכנעה. כל זמן שנמצא בגאווה אין יכול לצמוח ממנו שום השתנות וכמו שאמרו חז"ל 'אין אני והוא יכולים לדור במדור אחד'. ואם נופל לייאוש ג"כ הוא כדוגמת הגרעין שנרקב לגמרי ולא מוצא שום חיבור בעצמו לאין סוף. אלא העצה הנכונה היא לתת הכנעה, כלומר – שידוע שהמעבר שעובר כעת יש בו כח אין סופי להצמיח בו דבר חדש, אך כל זמן שלא יתן את ההכנעה הזו לא יוכל לקבל את ההשפעה החדשה. וכמו שאמר דוד המלך ע"ה, 'טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך'. החוק שנותן לאדם את הצמיחה חייב לבוא דווקא על ידי הכאב וחוסר האונים שבמעבר. משום שהכאב תפקידו לפרק לאדם את הישות שאמנם לא מבין מדוע הקב"ה מעביר אותו את זה אך מאמין שיש פה כח חדש לטובתו, אך לא בשביל לדכא אותו ולהפילו לייאוש ובוודאי שלא בשביל להכניס אותו למצב של הפקרות ואיבוד שליטה טוטאלי. אלא בכדי להשפיע לו שפע של התחדשות שיכול לבוא רק על ידי כח ההכנעה שגורם לאדם ביטול להשי"ת שהוא הכח המצמיח האין סופי הראשוני שניתן לאדם בחיי חיותו. וזהו 'מן המיצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה', כלומר כשהאדם קולט את המצב של ההתחדשות הפנימית שהולך לקבל, כי י-ה מורה על הפנימיות, ענני במרחב י-ה. נפגשים שני ה'י-ה' ואז יכול לקבל מוחין חדשים. וכבר התבטא פעם הרה"ק מזידיטשוב זי"ע, שלפי המעברים ועוגמת הנפש שיש לו ביום שישי יכול לדעת אלו אורות יקבל בשבת... וכן בכל דבר, כשהילד מרגיז או אחר שמשפיל או מציק, גורם להכעיר באדם אש, אך אם אנו יודעים שאש זו היא בעצם מינוף שהקב"ה רוצה להעניק לנו, (וכבר ביארנו בשבוע שעבר מדוע דווקא באופן זה של כיסוי וקליפה מחשבה ראשונה ושניה לאחר חטא אדם הראשון וכו'...) ואם האדם משכיל ונותן את ההכנעה יכול מיד לתעל את האש הזאת ולשאוב ממנה כוחות צמיחה חדשים. ואם נשים לב, הגרעין אינו עושה דבר הוא רק צריך לשבת באדמה ולהמתין!! כמו כן בעבודת האדם אין עבודה מיוחדת שצריך לעשות חוץ מלהכיר במהלך שהקב"ה מתווה לאדם ולהסכים שהקב"ה מנהל את זה ולתת לזה לקרות.

שאלנו בשבת מדוע משה רבינו ברך רק את יהושע ולא את שאר האנשים שהלכו לארץ? וביארנו שמשה רבינו לא ברך אותו אלא העצים לו את דרך העבודה שלא ישכח את ה' שמנהל אותו בכל רגע, ואמנם יהושע כבר היה משרת משה כלומר שעבד בדרך זו כל הזמן, אך בעת כזו במיוחד היה צריך את התזכורת הזו לפני שנכנס לכזה מן ניסיון ללכת לרגל את הארץ... (ואולי אפשר עוד לבאר לפי מה שביארנו לעיל שה'י-ה' היא הפנימיות, לכן אמר לו י-ה יושיעך מעצת מרגלים, היינו שעל ידי שתחיה את הנקודה הפנימית שהקב"ה מעביר אותך תזכה לעבור את המעבר הזה כראוי). כמו כן סיפרו פעם ששיגרו שאלה לר' אשר דרך בני ביתו מדוע פעם כשהיה ציבור קטן יותר יכלו להיכנס אליו בקלות ואילו היום שנהיה ציבור גדול מאוד קשה להיכנס? וענה, שאם היו האנשים שהולכים לפעלד לצעוק לה' על כל דבר היו מאמינים באמת שיש מי ששומע אותם ועונה להם, אזי לא היו צריכים לשום אמצעי אחר כדי לקבל ישועות אלא היו פועלים את הישועה לעצמם בעצמם...

פרה"א: [ד"ה וידוע] "וידוע כי התקשרות נפשו באמת עם השכינה תתאה והתאחדו עמה להתכלל בה, והיינו שלא תהיה כוונתו אלא להיעשות כלי בנפשו רוחו ונשמתו אליו יאסוף לקבל השמש לאור יומם ולהדבק בה' הם המידות כידוע. (ממש כמו הגרעין שביארנו) על כל פנים אי אפשר להגיע לזה כי אם מדי עוברו דרך המות ממש ויאחזוהו פלצות ויסורי בדקי מיתה ממש בלי שום שינוי".

"ואחרי עוברו דרך הילוכו זה ויתן את נפשו למומתים ויסבול צער מיתה – לאחר שהאדם נותן את ההכנעה ושותק ומבליג ומצפה לרגע הישועה, אם יאיר ה' חסדו ויחייהו מיומיום אז יאיר כשמש אפלתו". ומעניין שהפרה"א זי"ע נקט בלשון 'אם יאיר' ולא אז יאיר – היינו שעדיין אין לאף אחד הבטחה שיקבל משהו על עבודתו... ור' אשר באר את הפסוק שאמר דוד המלך ע"ה, 'טבעתי בַּיּוֹן מצולה ואין מעמד'... והמשיל זאת לאדם שנפל לתוך בִּיצָה ומה שעליו

לעשות הוא רק לעמוד בלי נוע כלל, כי כל תנועה שעושה כדי להיחלץ רק מטביעה אותו יותר... כלומר שהרוח של השתיקה של האדם היא רק שלא יתדרדר למשהו יותר גרוע... ואמנם רצון השי"ת הוא להשפיע לאדם, רק שהאדם לא יכול לקבל את ההשפעה עד שלא נותן את השתיקה. וכמה צריך לשתוק? זהו חשבוננו של מקום שאין לנו מקום לעסוק בו, כי יש צדיק וטוב לו, וצדיק ורע לו. צדיק ורע לו צריך לעבור ממש זיכוכ מהותי כדי לבטל ממנו את החומריות הישנה, וצדיק וטוב לו מספיקה לו השתיקה בלבד... אך הנקודה היא שללא השתיקה אין יכולה לבוא ההשפעה החדשה. וכמו שאדם שישן בלילה יכול לקבל מוחין חדשים ואם לא ישן לא מקבל. וכן דוגמא נוספת לאדם שעובר מבחן, וצריך לשנן הרבה חומר, ומרוב שמשנן לא ישן, אדם זה מובטח לו שלא יצליח, מכיון שאמנם כל המידע נמצא כעת במוח, אך כדי שהמוח יקבל את הכוחות לצבור את המידע ולהעביר אותו לכלים המתאימים, הוא צריך לנוח, וכשהאדם ישן מתרחשת הפעולה הזו של העברת הנתונים מהמח לכלים. וכשהאדם מתעורר יכול להשתמש במידע של המח על ידי הכלים שקיבל בשנתו. אך אם אינו ישן, אין לו את הכלים המתאימים להכיל את החומר...

"ואם אמר יאמר מה לי ולצרה הזאת לעבור דרך זה כי הוא נורא ואיום..." ר' אשר זי"ע עצמו היה מתבטא תמיד ואומר לחבריו, מי שרוצה יכול לברוח כעת לפני שיתחרט בכלל שהכיר אותי... וכמו להבדיל שיש רכבת נוסעת וכשמגיעים למסלול מסוים נשמע הכרוז, עד כאן הנסיעה בחינם ומהתחנה הבאה צריך להתחיל לשלם... מבאר הפרי הארץ מדוע לא נגדל להיות יהודים טובים עוסקים בתורה ומצוות, ומה לנו לעסוק בכל הריקבון הזה ומי יודע לאן כל זה מוביל אותנו?... "וכמאמר מה נורא המקום הזה" – יעקב אבינו ע"ה שלמד תורה י"ד שנה ומה היה חסר לו... ובכל זאת רק כשהלך ועבר את כל המעברים שלו ובא אליפז והשאיר אותו בלי כלום, יכול היה לומר 'מה נורא המקום הזה'... "הלא כל הארץ לפני ונגלה ונגלה כבוד ה' בכל דבר פרטי וכללי בעולם שנה נפש שהם חיות הקודש מז' ימי הבנין כמאמר עולם חסד יבנה... ולכן על ידי התורה והמצוות שנכללו בהנהגת ה', על ידם יעלה שמים שיאו ליהנות מאור ה' ולהדבק במדותיו אהבתו ויראתו". ממשיך הפרה"א הלא כבר כל העולם קיים לפנינו בכל פרטיו וגילוי האלוקות שבו, ומה לנו לחפש דרכים אחרות???

"הנה אל ידמה בנפשו להמלט באופן זה כי אם דרך המלך ילך כי אין מקום לעבור בדרך אחר. וזה השער לה' צדיקים יבואו בו ואי אפשר להגיע לתורה שבכתב כי אם דרך תורה שבע"פ שהיא שכינה כידוע.

מבאר הפרה"א זי"ע, כי זו הדרך המלך הנ"ל לשון מלכות דלית לה מגרמה כלום, הריקנות הזו וההכנעה שהאדם נותן היא הדרך היחידה להגיע לכל קיום התורה והמצוות והחיבור לכל פרטי וכללות הבריאה כולה. מובא שכשהנשמה יוצאת מן העולם זועקת זעקה שנשמעת מסוף העולם ועד סופו. כמו כן בכל מעבר שהאדם עובר, בכל כאב שיש לאדם – זהו סימן בשבילו שכעת הוא הולך לעבור ולהתחדש מישותו הקודמת לישות חדשה יותר, ועל כן זה ממש כמו יציאת נשמה בזעיר אנפין ועל כן דווקא דרך הכאב והצעקה האדם מגיע להתחדשות. וכן מבאר הרה"ק בעל ה'תולדות' זי"ע, כמו אשה שיש לה חבלי לידה, שאין יכולה להשתמט מהם אף אם תברח לקצה העולם, מחמת שהיא חייבת לעבור את המצב של הלידה, ורק עי"ז יגיע הילד לאויר העולם. ואף אם מסביב ישנה תכונה וכולם מתעניינים במצב וכדו', אך כל זמן שאין את נקודת ההכנעה של האדם עצמו לא נגמר התהליך. כמו כן בכאבים שהאדם עובר, יכול לקבל הרבה סיוע מהצד והרבה ריפוד לכאב שלו, אך האמת היא שיש לו תהליך לעבור ובשורה התחתונה חייב לתת את ההכנעה והצעקה 'מבטן שאול שועתי' כדי לקבל את ההשפעה וההתחדשות שהקב"ה חפץ להעניק לו. וכעת נוכל לפתוח מתחילה להבין מהי פרשת קרח.

[בחזרה לתחילת הפרשה] "פירש"י ז"ל ויקח קרח שלקח מקח רע לעצמו... העניין ידוע שעיקר כונת בריאת העולם הוא עד שיגיע בהשתלשלות למקום הבחירה ברע או בטוב". כלומר – שאמנם אנו רואים שמעל העולם שלנו נבראו עולמות זכים יותר בתכלית הזיכוכ ורוחניים יותר, אך לאמת ולתכלית שלשמה ברא הקב"ה את העולם אנו קרובים יותר מכולם שלנו יש את עניין הבחירה רע או טוב, משא"כ למלאכים ושאר העולמות הרוחניים. ר' אשר זי"ע היה מרבה לומר את הפסוק 'מבטן שאול שועתי' גם שם ידך תנחני', ובאר שלכל אדם חייב להיות איזה נְשׂאֹל בחייו שרק משם הוא זועק לה'. אך גם שם ידך תנחני כלומר על אף שאני נמצא עכשיו בניסיון ורואה לפני דבר שנראה כמציאות, אני יודע שזה קליפה ואף קליפה זו שנדמית כמציאות אין לה שום חיות זולתך וברגע שאני אאמין בזה ממילא המציאות תיהפך לסיבה שהביאה אותי לגלות אותך ואז הקליפה הזו תסתלק ולא תישאר שם כלל... וזאת על ידי הצעקה שאני צועק והריקבון שאני מסכים להירקב כדי לגלות אותך רק כך באופן אוטומטי הקליפה תברח וישאר רק חיות השי"ת. ומנגד חלילה אם אדם לא מסכים לתת את הצעקה וההכנעה הרי שהוא מעצים את הקליפה

ומגביר אותה ומוסיף בה כח. א"כ או שהאדם מושך את הניסיון כלפי מעלה או שהניסיון מוריד את האדם למטה. ובמאמר המוסגר העולה מזה יותר בעומק, כי אם אדם מציק לי ואני לא עומד בניסיון אלא הופך אותו למציאות – אני הוא זה בעצם שנותן לו את הכח להציק לי. א"כ אני בעצמי מציק לעצמי!!!

וזהו קרח, שלקח מקח רע – לעצמו. כלומר שלא השכיל לתת את ההכנעה למשה רבינו ע"ה, שזה היה רצון השי"ת עניין ההכנעה כפי שביארנו. על כן נבלע באדמה, מחמת שלא הסכים לעמוד שם בניסיון הזה. ולא זו בלבד אלא שנשרפו באש המחלוקת, היינו כפי שהביא הפרה"א לעיל, שכל הארץ לפני ה' ונגלה כבודו בכל דבר פרטי וכללי בעולם שנה נפש... ובהם נכללו כל התורה והמצוות... אך מדגיש כי אי אפשר להגיע לתורה שבכתב כי אם על ידי תורה שבעל פה. וזו היתה טעותו של קרח שאמר כי כל העדה כולם קדושים ואין צריך ללכת בדרך הזו של ההכנעה שלימד משה רבינו ע"ה.

*

'מה חדש? – תהו ובהו'

שפ"א קרח תרמ"ג] 'בפסוק 'בוקר ויודע ה'', מדרש: 'מה ראה לומר בוקר? אמר להם משה, גבולות חלק הקב"ה בעולמו יכולים אתם לערב יום ולילה... ויבדל אלקים בין האור ובין החושך, וכשם שהבדיל בין האור ובין החושך בשביל תשמישו של עולם – כך הבדיל ישראל מן האומות, וכך הבדיל אהרן שנאמר 'וַיִּבְדֵּל אֶהָרֶן לְהַקְדִּישׁוּ קֹדֶשׁ קְדָשִׁים', אם יכולים אתם לערב אותה הבדלה שהבדיל בין האור ובין החושך, אתם יכולים לבטל את זה. לכך אמר להם בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו, כבר הוא מתוקן'...

לכאורה סימן זה שכותבת התורה הק' של הבוקר צריך ביאור. הלא כמה סימנים נעשו להוכיח שמשה ואהרן הם המנהיגים, כמו פי הארץ, המטה, והקטורת, שהוכיחו את רצון השי"ת, ומה בא להוסיף סימן זה של הבוקר? יתירה מזו הלא סימן זה כפי שהבוקר לא מתערב לערב והערב לא מתערב בעניינו של הבוקר כל ילד יודע, וקרח שאדם גדול היה כפי שמובא שהיה מנושאי הארון מה ראו לתת לו דווקא סימן זה?

נקדים: הבריאה הראשונה שברא הקב"ה היא כמאמר הפסוק, 'והארץ היתה תהו ובהו'. תהו ובהו זו הבריאה הראשונה. עוד מובא הקב"ה בונה עולמות ומחריבן. בפשטות היינו אומרים שאדם בונה משהו ולא יצא לו כפי שרצה הרי הוא הורס מה שבנה ובונה שוב, אמנם ח"ו מלומר כך על הקב"ה, אלא מה בכל אופן הטעם לבונה עולמות ומחריבן?

לפני בריאת העולם היה מצב של אין ולאחר בריאת העולם יצר הקב"ה את המושג יש. הצמצום שבו ברא הקב"ה את העולמות, הוא באופן שכזה לדוגמא אם נהיה קרובים מדי לשמש נישרף ואם נהיה רחוקים מעט מדי נקפא, ע"כ שם הקב"ה את העולם בדיוק במקום הנכון. כמו כן להבדיל הוא בבריאת העולמות בפנימיותן הרוחנית. אם נהיה קרובים מדי למאציל הרי שניכלל בו ולא ייווצר שום מצב של עולם, ומנגד אם הצמצום יהיה מדי רחוק, לא יהיה ניכר כלל הרוחניות, לכן ברא השי"ת את הכל בסדר מכון של השתלשלות. בתהו ובהו היתה כל הבריאה אך ללא סדרים ומעבר לזמן ולמקום. על כן ברא הקב"ה את העולם במינון הנכון כדי שיוכלו להיות בו הנבראים, אור וחושך יום ולילה אנשים חיות עופות וכו'... ולהלן נבאר אי"ה מה המטרה בכל זה. עכ"פ בונה עולמות ומחריבן הוא חלק מההשתלשלות הנ"ל עד שיהיה עולם מתוקן ומכון לקבל בו את הנבראים היה צריך לעבור מצבים שונים של תהו ובהו וכדכתיב 'שבע יפול צדיק וקם', כדי להעמיד את העולם על מתכונתו היה מחויב שיעבור העולם מצבים שונים. ואכמ"ל.

מבאר האריז"ל הק', שהמצב הזה שבסופו של דבר נהיה עולם לאחר התהו ובהו, נמשך עדיין לאורך כל שנות הבריאה. בכל רגע ורגע עובר העולם את אותו התהליך של תהו ובהו ולאחר מכן ויאמר אלקים יהי אור. וזהו המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית כלומר גם את המצב של תהו ובהו וגם את האור שלאחר מכן. ואמנם אין זה

התהו ובהו שהיה בכריאה הראשונה כלומר שאז היה אור וחושך מעורבבים והיום יש לנו סדר מתי אור ומתי חושך... אך התהו ובהו הפנימי עדיין ממשיך וזה כל המעברים שעוברים על האדם. כן יאמר או לא יאמר כן יצליח או לא יצליח, כן יעשה או לא יעשה, זהו תהו ובהו שהאדם קם עימו בכל בוקר. ממשיך האריז"ל הק' ומלמד אותנו כיצד סידר זאת הקב"ה? ברא את השם מ"ה החדש. אין אנו באים לבאר עניין שם הזה עפ"י הקבלה אך לעניינינו בעבודת השי"ת נבאר כי שם זה הוא מסדר כל דבר במקומו ומתהו ובהו נהיה עולם מסודר... כלומר הנהגה מסוימת המשתלשלת ומסדרת את העולם מתהו ובהו – לכל דבר על מכונו. והקשר של האדם לכל זה הוא העבודה שלו לקחת גם כן חלק בסדר הזה. וכדלהלן.

מבאר הרה"ק מברדיטשוב זי"ע, עבודת האדם בכל יום היא להפעיל את השם מ"ה החדש הזה. כשאדם קם בבוקר והוא במצב של תהו ובהו, הוא נוהג לשאול – למה דווקא אני? השאלה למה אינה קשורה כלל לשם מ"ה. השם מ"ה מורה על השאלה – מה טמון פה?! מה מסתתר פה שמבקשים ממני עבודת ה'. וכפי שכותב הפרי הארץ שאדם צריך לשאול, מה, ועל מה! 'מ"ה אני בורא אף אתה בורא' – זה מה שמבקשים מהאדם בעולם. בזמן התהו ובהו הראשון היתה כבר כל הכריאה, רק שכ"ח סיון למשל יכול היה להיות מיד לאחר ר"ח אדר תשצ"ט, כלומר שלא היה סדר בעולם, והשם מה מסדר את העולם. כמו כן תפקידו של האדם הוא להיות כמו הבורא – כלומר, כפי שהבורא סידר את הכריאה כן אנו צריכים לדעת שכל יום ויום עוברים אנו מעברים שקשורים לתהו ובהו שלנו לפי שורש הנשמה שלנו והזמן והמקום, ושם כשהאדם שואל מה ועל מה ולא שואל למה הוא זוכה להיות בורא, כי הוא גורם שאותו המצב שהוא נמצא בו כעת מתקשר לבורא לפי הסדר שהבורא ית' קבע. וההכנעה הזו שהאדם נותן במצב שלו מוליך אותו למקום שהקב"ה קבע עבורו, וממילא הוא נהיה חלק מסדר העולם

בכדי שיהיה לאדם את הכח והכלים להתמודד בעבודה הזו, מבאר האריז"ל, קיבלנו את התורה הק'. ואמנם יש לציין שמקבלת התורה עד לפר' בהעלותך הכל היה נפלא מאוד. חוץ ממעשה העגל ישבו בני ישראל ולמדו תורה כשנה וחצי עם משה ואהרן, היה להם משכן, ואפי' פסח שני... אך מיד שכתוב 'ויהי בנסע הארץ...' התחילו הניסיונות, המתאוננים, מרים, מרגלים, קרח, מקושש עצים, בלק, ולכאורה מה פתאום קרה? אך היסוד הוא שקבלת התורה והשראת השכינה לא היו מתנה לעם ישראל שכל אחד חוזר הביתה עם חמשה חומשי תורה לשים בארון, אלא נתינת התורה הק' היה נתינת כלים לעם ישראל כדי שיתחילו לעבוד בשטח מה אני בורא אף אתה בורא. והכח של התורה הוא הנותן לאדם את הכח להתמודד ולהתגבר לדעת את המציאות שלו ולחיות בכל דבר את רחמי ה' ולראות כיצד הקב"ה מוליך אותו בכל מעבר על ידי ההכנעה שנותן.

והנה אצל המתאוננים מבאר רש"י שעשו עלילה, כלומר לא היה באמת על מה להתלונן אלא עלילה בלבד. כל זה מספרת לנו התורה הק' לא בכדי לשעשע אותנו במעשים שקרו לפני שלושת אלפי שנה, אלא כדי לתת לנו כיוון ודרך לא להיכנס למצבים האלו ולשאול למה – כי אז אנו נכנסים לאותה מערבולת שהיו בה אותם האנשים. אך כשאדם נכנס לתהו ובהו הוא צריך לדעת לומר 'ויאמר אלקים יהי אור' כדי לצאת מהתהו ובהו. כי כשאדם נותן הכנעה במקום שעובר הוא מסדר את התהו ובהו שלו.

עפ"י ז' נוכל להבין היטב את דברי השפ"א מה התכוון הקב"ה כשאמר להם – 'בוקר' וכו'. הקב"ה ברא את העולם מסודר ע"י שם מה החדש. והלא כל הכריאה כבר היתה קודם לכן אמנם לא היתה מסודרת. והקב"ה גרם שיהיה הסדר, ורק משום כך אתם יכולים לראות בוקר ולילה, אור וחושך... אמר הקב"ה לקורח: לכל אדם יש בכל יום את התהו ובהו שלו, כדי שישאל מה, ואז כל אחד יקבל את התשובה לפי התיקון שהוא צריך. גם הכהן גדול שהוא אהרן הכהן זו היתה בחינתו כפי שכותב השפ"א בהמשך הדברים וז"ל: 'וזו היתה בחינת הכהן עובד ה' וכל העולם נתחדש בכל יום בעבודתו בביהמ"ק... וזהו אשר תבחר בלשון עתיד כי בכל יום יש דרך חדש'... וכן שמענו גם מר' אשר זי"ע שאמר: 'בכל יום אני מדבר את אותם הדיבורים שוב ושוב אך בכל פעם ופעם מתחדש לי דבר שלא היה לי אתמול!!!' וכמו שאומר הפתגם: 'אם אני בגלל שאתה אתה, אז אני איני אני ואתה אינך אתה. אך אם אני בגלל שאני אני ואתה אתה בגלל שאתה אתה הרי שאני הוא אני ואתה הנך אתה'.

זה הדבר שביארו לקרח, אם אכן יתן את ההכנעה הרי שיגיע בסופו של דבר מהר יותר למקום שבו הוא צריך באמת להיות... עפ"י ז' יתבאר נפלא גם ביאור הפסוק 'ויעש כן אהרן' ומבאר רש"י הק' 'מלמד שלא שינה', כלומר – כמאמר הכתוב 'ועל השנות החלום' כלומר שלא חזר ושנה אף יום על חברו אלא כל יום היתה עבודה חדשה. ובכל יום המשיך אהרן אור חדש בהדלקת הנרות.

'מחלוקת לש"ש – עוצמה רוחנית'

'כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, זו מחלוקת שמאי והלל. ומחלוקת שאינה לשם שמים אין סופה להתקיים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו'. מקשה השפת אמת זי"ע לכאורה משמע שאין בעיה בעצם המחלוקת אלא מפני שהיתה שלא לשם שמים וזהו חידוש גדול משום שחלק על משה רבינו ובכל זאת זו מחלוקת שהיתה צריכה להיות, אמנם מכיון שלא היתה לשם שמים זהו הפגם שלה. ומציאות שמחלוקת בית הלל ובית שמאי גם היא בשם מחלוקת תיקרא אך כיון שהיא לשם שמים – סופה להתקיים. ויש להבין מהו הרעיון שטמון פה?

סופה להתקיים – השפת אמת מוביל מהלך עצום המבאר לנו כי המחלוקת הינה חלק בלתי נפרד מקיום העולם, כידוע שלעתיד לבוא יפסקו כבית שמאי. וכמו כן אנו מוצאים בשאר חלקי הבריאה כגון, אש ומים – וכי נאמר שבגלל שיש מחלוקת ביניהם אין אנו נצרכים לאחד מהם? אלא ודאי שצריכים גם את האש וגם את המים ועצם המחלוקת ביניהם אינה סותרת לזה שהם חלק מקיום העולם אע"פ שאין הם מסתדרים ביניהם.

מובא בשם האריז"ל הק' על הפסוק 'עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו'... ומבאר שהעולם מורכב מד' יסודות אש מים רוח עפר. והלא יסודות אלו אינם מסתדרים בעולם זה עם זה, האש נלחמת במים ולהיפך וכן הרוח מפזרת העפר. אך ביסוד של כל אותם הכוחות יש אחדות מכיון שהם משתלשלים ויורדים מהקב"ה שהוא אחדות גמורה. יוצא א"כ שכשם שבשמים יסודות אלו נכנעים זה מפני זה כי במקורם הם אחד, כמו כן כאן בעולם ישנן ד' יסודות אלו בכל הבריאה ובכל זאת אחד מבין כולם הוא הדומיננטי על אף שהכוחות האחרים מנוגדים לו, משום שכשנותנים אחד לשני מפני ציווי השי"ת שייך גם שייך לחיות זה לצד זה על אף שהכוחות מנוגדים. וזהו 'עושה שלום במרומיו' – כשם שבמקור כוחות אלו חיים בשלום מכיון שהם נמצאים מאוחדים לפני ה', 'הוא יעשה שלום עלינו' – כמו כן כשהם משתלשלים ויורדים לעולם בציווי השי"ת הם עדיין בשלום ביניהם.

בשם הרה"ק בעל הישמח ישראל מקו'ניץ זי"ע מבארים על פי הנ"ל שעם ישראל בהיותם העם הנבחר המחזיק את העולם על ידי קיום התורה הק' ומצוותיה, כל זמן שהם באחדות ביניהם יש אחדות גם ביסודות של הבריאה, אך כשאין שלום בין יהודים גם יסודות הבריאה אינם בשלום והבריאה ח"ו מתערערת עי"ז. ר"ל.

הרה"ק בעל המאור ושמש זי"ע מבאר נפלא מדוע לא כתוב במשנה מחלוקת שאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח ומשה ומה ראו לכתוב מחלוקת קרח וכל עדתו? ומתרץ שאמנם גם קרח ועדתו בעצמם חלקו ביניהם כי כל אחד בעצמו רצה להיות במקומו של קרח, ממילא נקראת מחלוקתם בינם לבין עצמם... וכמו כן מדייק בלשון המשנה מחלוקת שמאי והלל ולא בית שמאי ובית הלל, כי הלל ושמאי עצמם נחלקו ודאי לשם שמים, אך יתכן שבבית שמאי ובית הלל כבר פירשו אחרת.

'וקשה כי בזה המחלוקת נראה שהיה עבירה גדולה ואיך יחסו לו שהוא רק מחלוקת שלא לשם שמים? מקשה השפ"א, לפי כל המהלך בפרשה שגרמה לאסון כזה נורא ואיום לכל אותם האנשים משמע שהיתה המחלוקת יותר מסתם שלא לשם שמים אלא עבירה גדולה? ועל פי זה מכריח השפ"א שחייב להיות שהמחלוקת היתה נצרכת לקיום הבריאה לא פחות ממחלוקת שמאי והלל אם רק היתה לשם שמים... וז"ל הק': 'אבל הנראה בזה כי בודאי היה קרח מוכן להיות בר פלוגתא לאהרן כמו שמאי והלל. וכמו שיש בשמים אש ומים כמו שכתוב עושה שלום במרומיו. וכמו כן בכלל ישראל כ"ל"י מחזיק ברכה שהם כהנים לויים ישראלים. שיש לכל אחד ענין מיוחד רק שצריכין לבטל עצמם להשי"ת'.

שטח מעשי: לכל אחד מאיתנו יש מצבים בחיים של מחלוקת בין אנשים. המחלוקת היא חיכוך שנוצר בין שתי דיעות או רצונות, והמטרה היא להפוך את המחלוקת הזו לשם שמים – הוי אומר, כשאדם במצב הזה שותק לרצון השני ומכיר בכך שאין לשני שום אפשרות לשלוט עליו או להזיז אותו ממקומו אם לא שהקב"ה שלח אותו כדי לתת לו

נקודת קשר בינו ובין הבורא על ידי אותו אדם. בזמן שאדם מתגבר על רצונו ושותק הוא מקיים את המחלוקת לשם שמים, כי עי"ז הוא מתחבר למקור ששלח לו את ההתנגדות הזו. ר' אשר זי"ע היה נוהג תדיר לחזור ולבאר חזק מאוד את דברי המשנה, 'איזו היא אהבה שאינה תלויה בדבר זו אהבת דוד ויהונתן'. כל קשר שיש בין שני אנשים בנוי בדרך כלל על אינטרס כלשהו. אחד אוהב כבוד, השני מקבל תשומת לב, והשלישי נהנה מכסף שמקבל וכו'... אך אין קשר בעולם שלא מבוסס על טובת הנאה כלשהי בין הצדדים. משא"כ אצל דוד ויהונתן לא היה שום מכה משותף שיכול להסביר את הקשר ביניהם עכ"פ בגשמיות. זאת משום שדוד היה אמור לשנוא את יהונתן ולחשוש בו על כך שאביו מחפש אותו להורגו! לא פחות ולא יותר. ומנגד יהונתן היה אמור לשטום את דוד משום שידע שהמלכות אחרי שאול עוברת אליו... א"כ מה בכל זאת גרם להם לשמור על קשר של אהבה? הן דוד והן יהונתן ראו את העוצמה הטמונה במחלוקת הפרטית שלהם, והבינו שאין זה דבר של מה בכך. עוצמה זו יכולה לעמוד להם או לטוב או למוטב. דוד הבין שהעוצמה הזו אינה יהונתן אלא עוצמה רוחנית שהשי"ת שולח לו ע"י חברו הטוב, וכן יהונתן הבין. אך כיצד מנצלים עוצמה שכזו להפיק ממנה את מירב התועלת? על כך נקדים את דברי הרמב"ן ז"ל בביאורו מהי מחלוקת לשם שמים, יש לכאורה לומר לשם ה'? אלא שמים מלשון שם מים! ידוע חוק הטבע הקיים בבריאה הנקרא חוק כלים שלובים. היינו שמים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך, תמיד יעלו בחזרה ויעמדו בגובה שממנו השתלשלו. יתירה מזו מים שדרכם לסחוף

עימם כל דבר יכולים א"כ גם להעלות חפצים אחרים עימם יחד בדרכם למקומם ושורשם העליון...

יהודי שנשמתו חצובה מתחת לכסא הכבוד, מקבל חיות אלוקית מאת השי"ת. חיות זו משתלשלת באופנים שונים ומתלבשת במידות שטבע השי"ת בבריאה. מידות אלו מתגלים אלינו כאן בעוה"ז בהתלבשות של חבר או שכן שמתעוררת בו מחלוקת עלינו. כעת, אם האדם חי עם חשבון נפש ומכיר בחיות שירדה אך ורק למענו, לא יתן לעצמו להתבזות ולבזוז חיות זו על דברים של מה בכך, אלא מיד יעלה את מחשבתו כמו בחוק כלים שלובים ויחזיר מחשבה של קשר בורא למקור שממנו באה עוצמת המחלוקת שהתרגשה עליו. ואז הוא מתעלה ויחד עימו הוא מעלה את כל הבריאה לא פחות ממים גועשים שסוחפים עימם כל דבר...

דוד ויהונתן חיו כל הזמן בקשר בורא ועל כן ידעו שאם הקב"ה שם בדיוק נמרץ את שניהם – כל אחד ומורכבותו המיוחדת אות הוא שהם צריכים להפיק את מירב התועלת הרוחנית שירדה במיוחד בשביל תיקונם ותיקון הבריאה כולה על ידם. ולכן על אף שבדרך הטבע ישנן אלף ואחת סיבות מדוע לא להיכנע זה לזה, כשהביטו אל העוצמה הרוחנית הטמונה בקשר המיוחד שביניהם, מיד הבינו שאם ינווטו את הקשר הזה למקום האמיתי שממנו בא, הדבר ישפיע מידית לא רק בינם לבין עצמם אלא על כל תיקון הבריאה. זו אהבה שאינה תלויה בדבר. וזו היא מחלוקת לשם שמים – הוי אומר לא לתת מקום לשנאה והקנאה והרכילות שיכולה להיווצר מהמחלוקת אלא לנווט אותה בחכמה לאמת והעוצמה שטמונים בה.

זה מה שמבאר השפ"א זי"ע, כדי ליצור תועלת ממחלוקת חייבים שיהיו שני צדדים, וכמו שיש אבן אש, ורק ע"י החיכוך בין שניהם אפשר להבעיר אש וליהנות ממנה כך בכל מצב של מחלוקת חייב שיהיה שני צדדים, ואז ע"י חיכוך מבוקר ונכון ניתן להבעיר אש ולהתחמם לאורה. אך אם היא לא נתונה לביקורת ממילא איננה לשם שמים, הרי שאש זו שורפת ומכלה.

ר' אשר זי"ע באר את הדברים הנ"ל באופן מיוחד. למשל כשרכב דוהר ונתקע בקיר שבולם אותו יוצאת אש. לכאורה מי הדליק כאן אש, ומהיכן נוצרה אש זו? אמנם כשהרכב דוהר טמונה בו עוצמה גדולה מאוד אך היא אינה ניכרת עדיין. הבלימה של הקיר שבולם את הכח האדיר הזה שרוצה להתקדם היא יוצרת את יצאת העוצמה הזו מן הכח אל הפועל ואז נוצרת אש. עפ"י"ז היה אומר, שכל התאפקות שאדם נותן כשרוצה לחשוב או לדבר או לעשות דבר האסור, הכח שיוצא ממנו הוא לא פחות עוצמתי מרכב שנבלם בעוצמה ע"י קיר. זו העבודה שהקב"ה מבקש מאיתנו בלי הבנה ובלי השגה, פשוט לקשר כל דבר לשורשו, ובפרט שזה קשה כ"כ. כי כמה שיותר קשה העוצמה שנפיק מכך גדולה יותר.

הדרך בהתמודדות עם מצבים הנ"ל של מחלוקת, מבוארת הפלא ופלא עפ"י היסוד העצום המובא בשם הרה"ק מזידיטשוב זי"ע. וכך באר את הפסוק בפרשה, 'ונחשב לכם תרומתכם כתבואת גורן וכתבואת יקב'. ידועה הגמ' 'חיטה אחת פוטר את כל הכרי'. ולכאורה במה זכתה חיטה זו לפטור את כל הכרי, וכי שונה היא משאר גרגרי

החיטה שבכרי? אלא משום שהקב"ה החליט שחיטה זו דווקא היא תהיה זו שתעלה לתרומה... כמו כן 'ונחשב לכם תרומתכם' – מלשון הרמה, כשיהודי מקבל השגות רחניות שמרימות אותו גבוה, יחשוב שאין זה משום שהוא גדול מכולם אלא משום שכעת הקב"ה החליט לבחור בו ולזכותו בהשגות אך אין לו עצמו שום מעלה יתירה מכולם... וזה 'כתרומת גורן וכתבואת יקב' – כאותה חיטה שלא מתגאה על חברותיה שהיא יותר שוה מהן מחמת שהקב"ה בחר בה כי זהו רצונו...

'וזה השלימות שנולד מן המחלוקת', הבהירות הזו שאדם חי שהכל מאת השי"ת זה השלימות. השפ"א מבאר במקום אחר את המושג שלימות, שהכוונה היא לשלימות של הקב"ה שמתגלה דרך החיסרון של האדם. כלומר כשאדם מגלה את אפסיותו הוא מכניע את עצמו לה' וממילא הוא כביכול מפנה מקום להמליך את ה' ואז מתגלה השלימות שלמרות חסרונותיו של האדם, הוא מצליח בענייניו, הוי אומר שה' מצליח דרכו.

'וע"י שמתחילתו לא היה מחלוקתו של קרח לשם שמים לכן בא אח"כ לידי חטא זה ונאבד. וז"ש ויקח קרח שהיה המחלוקת רק לשם עצמו. וזה שהשיבו בוקר ויודע ה' את אשר לו היינו שיברר מי שכוונתו אליו ית'.

מספרים שפעם נפגשו שני צדיקים, והאחד שאל את חברו כיצד מקבלים כבוד – כלומר כיצד להתייחס לכבוד שמקבלים? אמר לו: כבוד? פֶּה!!! השיב לו הצדיק הראשון, אין זו התשובה הנכונה, אלא למה הדבר דומה, למלך שהיו לו הרבה מדינות ובכל מדינה הושיב מושל. יום אחד הודיע המלך לאחד מהמושלים שרוצה הוא לבוא לבקר במדינה אמנם מכיון שאינו רוצה שיידעו מכך אלא הוא רוצה לראות את המדינה בצורתה האמיתית ללא גינוני מלכות והתרפסויות, על כן יבוא בלבוש אזרחי. הגיע המלך והחל מטייל ברוחות המדינה יחד עם המושל. ובכל מקום שהם מגיעים אנשים כורעים ומשתחוים למושל, אך המלך שלא הכירו כלל לא התייחסו אליו... ועתה אמר אותו הצדיק, שווה בנפשך כיצד מרגיש אותו מושל בכבוד הרב שמכבדים אותו והוא לצד המלך? הלא ודאי שהוא בוש ונכלם כי הוא יודע שכל הכבוד שלו הוא בזכות המלך... כמו כן כל אדם שמקבל כבוד צריך לדעת שאפשר ליהנות מהכבוד בתנאי שמכיר שהקב"ה זיכהו לזה ואין זה בזכות עצמו. כמו כן קרח שהיה חכם גדול אך לא נתן את ההכרה מהיכן מגיעה חכמתו וניסה לערער כביכול על הנהגת ה', ממילא נפל בחטא ונאבד.

והגם כי היה קרח חכם גדול, על זה כתיב אל יתהלל החכם בחכמתו, דייקא כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל יודע אותי שצריך להיות המכוון לשם ה' יתברך'.

*

"ומלאה הארץ דעה כמים"

"ויקח קרח שלקח מקח רע לעצמו, הנה ארז"ל באבות כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים ואיזו היא זו מחלוקת שמאי והלל, ואיזה מחלוקת שאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו, הענין הוא ידוע שעיקר כוונת בריאת העולם הוא עד שיגיע בהשתלשלות למקום הבחירה ברע או בטוב..."

ענין הבחירה של האדם הוא הנושא עליו מושתת בעצם העולם. הלא כבר ביארנו מספר פעמים את ענין השתלשלות הבריאה. השי"ת מפורסם הוא בכל העולמות העליונים לאין מספר, רק בעולם הזה בכוונה תחילה עלה ברצונו להתגלות אלינו דרך ההסתר. בכדי לתת לאדם את הבחירה האם יכיר את מציאות ה' בבריאה אם לאו.

"ועיקר מעשה האדם להוציא יקר מזולל להכרית הקוצים ובחור בחיים". עיקר התפקיד שלנו בעולם הוא להכניס מחשבה בכל עשייה ולא להיות כפתגם של "חמור נושא ספרים" שרק צוברים ידיעות אך למעשה אין זה מוסיף כלום בחיי התכלית. כשאדם מגלה בעוד שלב בחייו את הנהגת ה', הוא גורם בזה להסתלקות הקליפה והצמצום שהיה שם וזו תכלית הבריאה, להכרית את הקוצים, כי ברגע שאדם בוחר בחיים ממילא הקוצים נופלים כי אין להם במה להאחז.

"בכל אשר יפנה ישכיל" מלמד אותנו הפרה"א בכל דבר שעושים צריך לתת מחשבה לפני כן לא על אנשים ולא על סיבות אלא לבחון כל דבר מה מחיה אותו, ישכיל – עם שכל, בכל דרכיך דעהו. אם ניקח כדוגמא את הכעס הבא ממידת הגבורה. אדם צריך לעצור את עצמו בכל הכח ולחשוב: מדוע הקרה ה' לפני כעס. מה טמון בזה, מה מחיה את זה. ואז הוא מבודד את הרע ומגלה את הטוב, והרי סוף כל סוף יעבור הכעס כפי שרואים אנו בעינינו שכל הניסיונות הם זמניים מאוד, רק בשעת מעשה אדם חושב שזהו 'סוף העולם', וא"כ השאלה היא עם מה יישאר האדם אחר הניסיון, עם הכרה חדשה בקב"ה או חלילה עם הרגשת החמצה. והרי זה לעומת זה עשה אלוקים, ומבארים בספרים שהקב"ה נותן כח לאדם בעת הניסיון בדיוק באותה מידה שבה הוא חומד את העבירה. וא"כ אחר שיש לאדם תפקיד כזה חשוב להוציא יקר מזולל, מוסיף הפרה"א:

"ועתה למה ירע לבבו להתדבק ברע יחלפינו וימיר אותו רע בטוב הגנוז בתוכו המחיה אותו שהוא חי החיים, ובזה נפש אדוניו ישיב לבעליו בהוציא יקר מזולל להקריב קרבן להויה אשה ריח ניחוח נחת רוח לפניו שאמר ונעשה רצונו".

ר' אשר זי"ע היה תמיד אומר שפעם היה ביהמ"ק והיה מזבח והיה יהודי שמביא קרבן. אך היום היהודי בעצמו הוא הביהמ"ק והמזבח וגם הקרבן... וכן ידוע שהקרבן הכי משובח הוא קרבן עולה, משום שמקריבים אותו כליל לה', ואף אחד לא נהנה ממנו, לא הכהנים ולא הבעלים. כמו"כ אדם עובר לפעמים ייסורים גדולים מאוד שאין לאף אחד הנאה מהם, אך צריך לדעת שזהו הקרבן הכי משובח, אם אדם אכן מקבל אותם בדרך הראויה.

"וזה שאמר ונעשה רצונו פירוש שאמר עשרה מאמרות בשביל השתלשלות הגשמי וחומרי כזה ואעפ"כ נעשה רצונו"

קטע זה בעצם מסכם בקצרה את החידוש של הפרי הארץ בשבוע זה. כפי שביארנו לעיל, הלא הקב"ה כבר מפורסם בכל העולמות, אך הנחת רוח שיש לפניו זה דווקא כשאנו במצב שאנו נמצאים – גשמי ועכור מתאמצים לגלות איזשהו ניצוץ באפילה הגדולה, אפילת הסתר המידות המאיימת לפעמים להטריף את הדעת. וכשאדם נותן מעצמו את הבחירה בטוב שהיא ההתגברות על המידות בד בבד עם התפילה לכורא עולם שיעזור לו כי מכיר שאין הוא מסוגל להתגבר לבדו, בזה הוא מקיים את הפסוק "מלא כל הארץ כבודו" כי כעת גילה את כבוד ה' בעוד נקודה בחייו

ואמנם על אף שאדם לפעמים יכול לצאת מנקודת 'אנחה' שבין כה אין בו כח להביא ישועה לעולם, ומה בכך שאמר או עשה משהו קטן או איזה התגברות, טעות היא בידו, כפי שביארנו שבוע שעבר בשם הזוה"ק בפרשת המרגלים שאמר הכתוב, "אם חפץ בנו ה'", כלומר על אף שבדרך הטבע לא היה נראה שיכולים ליכנס לארץ מחמת הפחד, אך לא עליהם המלאכה לגמור והם היו צריכים לעשות את ההשתדלות, ולה' הישועה. וכך מפרש הזוהר, אם חפץ בנו ה', אפי' שאדם נותן מלמטה רק את החפץ הוא הרצון והרעותא דליבא, זה כבר מספיק, כי בשביל שאדם יגיע לישועה שלו, הוא צריך רק לפתוח פתח קטן בליבו לתת לקב"ה כביכול דריסת רגל שם.

לפי זה מובן גם שכתוב "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", כי לכאורה ישנה סתירה בפסוק כי ארץ היא לשון צמצום ומים הם לשון התפשטות. אך לפי דברינו יובן היטב, כי הבריאה נבראה בדווקא צמצום כדי שע"י האדם יתעלה החיות שבצמצום, ויתפשט ויתגלה שם הוי"ה בעולם.

*

"לשם שמים"

"ויקח קרח ברש"י ז"ל שלקח מקח רע לעצמו. הנה ארז"ל באבות (פ"ה) איזה היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מח' בית שמאי ובית הלל ואיזו היא מח' שאינה לש"ש זו מח' קרח וכל עדתו".

"הענין הוא ידוע שעיקר כוונת בריאת העולם הוא עד שיגיע בהשתלשלות למקום הבחירה ברע או בטוב אשר ברא את האדם ישר לדעתו מאוס ברע ובחור בטוב".

כוונת הבריאה בשביל הבחירה

אם נביט על בנין באמצע בנייתו יהיו לנו תמיהות רבות על דברים שאינם מובנים לנו. אך בסופו של דבר תתבהר התמונה ויובנו כל הדברים כפשוטים מאליו. כמו"כ להבדיל הוא בבריאה, הקב"ה ברא את הרע ואת הטוב והפרי הארץ מבאר לנו כי מטרת בריאת הרע היא בשביל סיום השתלשלות הבריאה - שהיא הבחירה של האדם. בכדי שאדם ידחה את הרע ויבחר בטוב.

גם ברע יש חיות ה' ותפקיד האדם לגלותה

גם האדם נכלל בבריאה, גוף ונשמה. ובשונה מהמלאכים שגם הם אמנם נבראו כישות נפרדת, אך הם יודעים כי אינם פועלים כלום זולת מה שברא אותם ה'... משא"כ האדם גם נברא כישות נפרדת וגם עם יצר רע, המעלה בקרבו מחשבות כאילו הוא עצמו פועל ועושה. והתפקיד של האדם הוא לבטל את המחשבות הללו להשי"ת. לכן אין לאדם להשבר כשנתקל ברע, כי הרע הוא בריאה כמוהו, וזה עוד אופן בו נותנים לאדם לגלות כבוד שמים, וכשם שמברך על הטובה...

"אשר ברא את האדם ישר". הקב"ה ברא אותנו ישרים - כלומר עם כוחות לדחות את הרע ובכל דבר בעולם שוכן ניצוץ אלוקי חיות השכינה הק' ואנו צריכים לגלותו כדכתיב ואתה מחיה את כולם, ותפקיד האדם הוא להוציא יקר מזולל.

"ועיקר מעשה האדם הוא להוציא יקר מזולל... ועתה למה ירע לבבו להתדבק ברע יחליפנו וימיר אותו רע בטוב הגנוז בתוכו המחיה אותו שהוא חי החיים ובה נפש אדוניו ישיב לבעליו".

קובל הפרי הארץ ז"ע אחר שאנו יודעים כל זאת מה לנו כי נלך אחרי הרע ונמיר אותו ונבחר בו תחת הטוב האמיתי, הלא לרע הזה אין חיות משל עצמו ואינו יכול לקבל חיות עצמית אלא דרך הקדושה. וכל ענין החיות שה' נתן לרע הוא כדי לפתותינו לחטוא, וע"י ההתגברות שלנו שנדע שאין בהם ממש והכל זה חיות ה', עי"ז נוציא בלעם מפיהם בגילוי השכינה הזה. ועל ידי שאדם מתנהג כך הוא מפרסם את האלוקות הזו מאפילה לאור גדול בכל הבריאה. ועושה נחת רוח לפני ה', שאמר ונעשה רצונו.

ייעוד בריאת העולם עפ"י התורה

"באורייתא ברא קוב"ה עלמא", הקב"ה ברא את העולם בתוך התורה וע"י שאנו מקיימים את התורה אנו מוציאים יקר מזולל ומחזירים את החיות הזו למקורה, וממילא נופל החושך. וזהו שכ' "ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים" מכיון שאין מלך בלא עם וזהו רצון ה' וכך אנו זוכים לקרב את הגאולה. וכל כמה שאדם יגלה יותר את השכינה בתוך הטבע כן העולם יהיה העולם מוכן יותר לגאולה שאז יתקיים הפסוק ומלאה הארץ דעה את ה'...

צריך לדבק בה' כמו האש שנאחזת בפתילה

"וארז"ל כי התורה מפי הגבורה נתנה שהוא הצמצום והוא אש שחורה חרותה על גבי אש לבנה, ולבאר הענין... כתיב כי ה' אש אוכלה הוא, ובזוה"ק בשלהובא דסלקין אית תרין נהורא אוכמא או תיכלא דאיהו לתתא הוא כרסייא יקר להווא חיורא"...

הפרי הארץ ז"ע בא לבאר כאן כיצד זה התורה נמשלה לאש כידוע מרז"ל, וכיצד זה קשור לתפקידינו בעולם. הקב"ה הוא אש ואנו צריכים להדבק בו כדכתיב ואתם הדבקים בה' אלוכיכם חיים כולכם היום. האש הדולקת מורכבת מאש ופתילה, כמו"כ אנו משולים לפתילה ואנו צריכים לדבוק באש. עוד מבאר לנו הזוה"ק כי באש עצמה ישנן שני סוגים של שלהבות. שלהבת תדירית לבנה, ושלהבת משתנה שהיא פעמים שחורה ופעמים תכולה ופעמים אדומה הכל לפי הענין. האור הלבן הוא חופף מלמעלה והשחור הוא כמו כסא ללבן והוא נאחז בפתילה, והוא רמוז במידת המלכות שהיא כסא לשכינה... וכעת נבאר מה כל זה קשור אלינו.

הביטול מוכרח בשביל חיות חדשה

נקדים, כי כל השתנות בעולם הינה כמשל האש והפתילה. כלומר שהרוחניות משולבת בגשמיות. אנו יודעים כי הקב"ה ברא את העולם יש מאין, ואחר זה טבע הקב"ה בבריאה שכל בריאה נוספת תהיה יש מיש. כל דבר שאנו עושים או מחדשים בעולם הכל הוא בבחינת יש מיש, ורק הקב"ה בכבודו ובעצמו יכול לברוא יש מאין. אמנם בדבר אחד השאיר הקב"ה בריאת יש מאין והוא הצומח שבאדמה. כשנשים גרעין באדמה לא יצמיח מאומה לפני שיתהפך קודם כל לאין וירקב לגמרי ואז משם מצמיח פרי חדש. ולכאורה אם הגרעין צריך קודם להרקב, ולחזור לאין, מדוע בכלל יש לשים את הגרעין באדמה, הלא בלאו הכי הקב"ה עושה זאת יש מאין? ולזה נקדים עוד הקדמה עפ"י הסוד. כי כל בריאה יכולה לברוא בריאה כמותה בלבד בעולם. אך בריאה אחרת ממנה אינה יכולה לברוא, וכדוגמת העולמות. אך גם כשרוצה לברוא כמותה צריכה מקודם לעלות ולהשתלם ולקבל חיות חדשה מהאור אין סוף. כלומר כשהגרעין נרקב באדמה הוא חוזר אל שורשו לכח הצומח שממנו בא ושם מקבל חיות חדשה בהשתלשלות נוספת להצמיח שוב אך חייב את הביטול המוחלט לשם כך... ולכן כשאדם רוצה שיהיו לו עוד פירות, ודאי שצריך קודם לשים ממין זה באדמה כי ללא זה הוא אינו יכול לברוא דבר שאינו כמותו, כי רק הקב"ה יכול לברוא יש מאין כיון שהוא בלתי מוגבל. אולם גם אחרי ששם את הגרעין עדיין אין זה מספיק כפי שביארנו שצריך הגרעין להרקב ולהתבטל לגמרי ואז יכול לקבל חיות חדשה מאת ה' להצמיח שוב. וכן בדוגמת האש שהבאנו, חייבת האש הלבנה להיות עם האש השחורה שמחוברת לפתילה ובלי זה אין לה כל חיות כאן כי האש הלבנה היא האור, וכידוע מספרים האור חייב כלי שיוכל להאיר בתוכו. וכמו"כ כשאנו עוברים כל מיני קשיים לא מובנים, צריך לשים לב שזהו רצון ה' שניכנע אליו לגמרי וכל זאת כדי שנוכל להתבטל אליו ולהצמיח לנו ישועה חדשה, בעז"ה!

נקודה זו מבאר בעל המאור עיניים במעשה עם אליפז שבא להרוג את יעקב אבינו בשליחותו של עשיו. אך מכיון שהיה תלמידו של יעקב לא רצה להורגו וביקש עצה לקיים דברי שניהם. אמר לו יעקב אבינו ע"ה: קח את כל רכושי והעני חשוב כמת, כך תוכל לומר לעשיו שקיימת את שליחותו. וכך היה. אמנם לאחר כל זאת חשב יעקב אבינו: הלא אליעזר כשהלך למצוא את זיווגו של יצחק אבי הגיע עם מתנות וצמידים ומגדנות וכו', ואני אין לי כלום וכיצד זה אלך ואין מסורת אבותי בידי? אך מיד השיג שזהו רצון ה', שיתבטל אליו לגמרי ואז כשיהיה במצב של האין יוכל לבוא עי"ז להתחדשות.

"לכן מחויבים דברינו שא"א לעבור אל מקום ה' שמה אא"כ דרך השכינה ולטעום טעם מיתה ממש להתבטל בתוכה ואחר כך חוזר וניעור ולכן נקרא רק כלי לשון כללות שכוללת כל הכוחות העליונים ומכלה כוחות התחתונים שנכללים בתוכה"...

יסוד הדברים שמאריך בהם הפרה"א השבוע הוא, כי חייבים לעבור את מצב ההתבטלות כדי להדבק בשכינה הק' כדי לקבל כוחות חדשים ודרך חדשה. ולפי יסוד זה מתבאר היטב תחילת דבריו הק', כי מח' שהיא לשם שמים היא פירוש לשכינה הק' שנקראת שמים ולמידות הנקראים שמים. וכבר ביארנו כי השכינה הק' היא המלכות שלית ליה מגרמה כלום – כלומר מידת המלכות אין לה הארה משל עצמה אלא מה שמקבלת משאר הספירות בלבד, רשימה מכל ספירה... וזהו הפירוש כל מחלוקת שהיא לשם שמים, כלומר, כל אדם יש בו מחלוקת כיצד לנהוג במידת החסד או בגבורה, אזי צריך להגיע לשם שמים שהוא ביטול לשכינה, ואז נכלל בשכינה וכו'. ולכן זוהי מח' בית שמאי ובית הלל כי הם רומזים למידות כידוע שב"ש היו קפדניים מאוד ובית הלל נוחים. כמידות החסד והגבורה... אמנם מח' שהיא לא לשם שמים היא מח' קרח וכל עדתו. מכיון שקרח אמר כי כל העדה כולם קדושים ולא רצה לתת הכנעה לרצון ה' ולא למשה רבינו שהוא הצדיק, ולא השכיל שחייבים לעבור את מצב הפתילה ואת האש השחורה כדי לקבל הארה מהאש הלבנה... ולכן בדבר זה נפל.

*